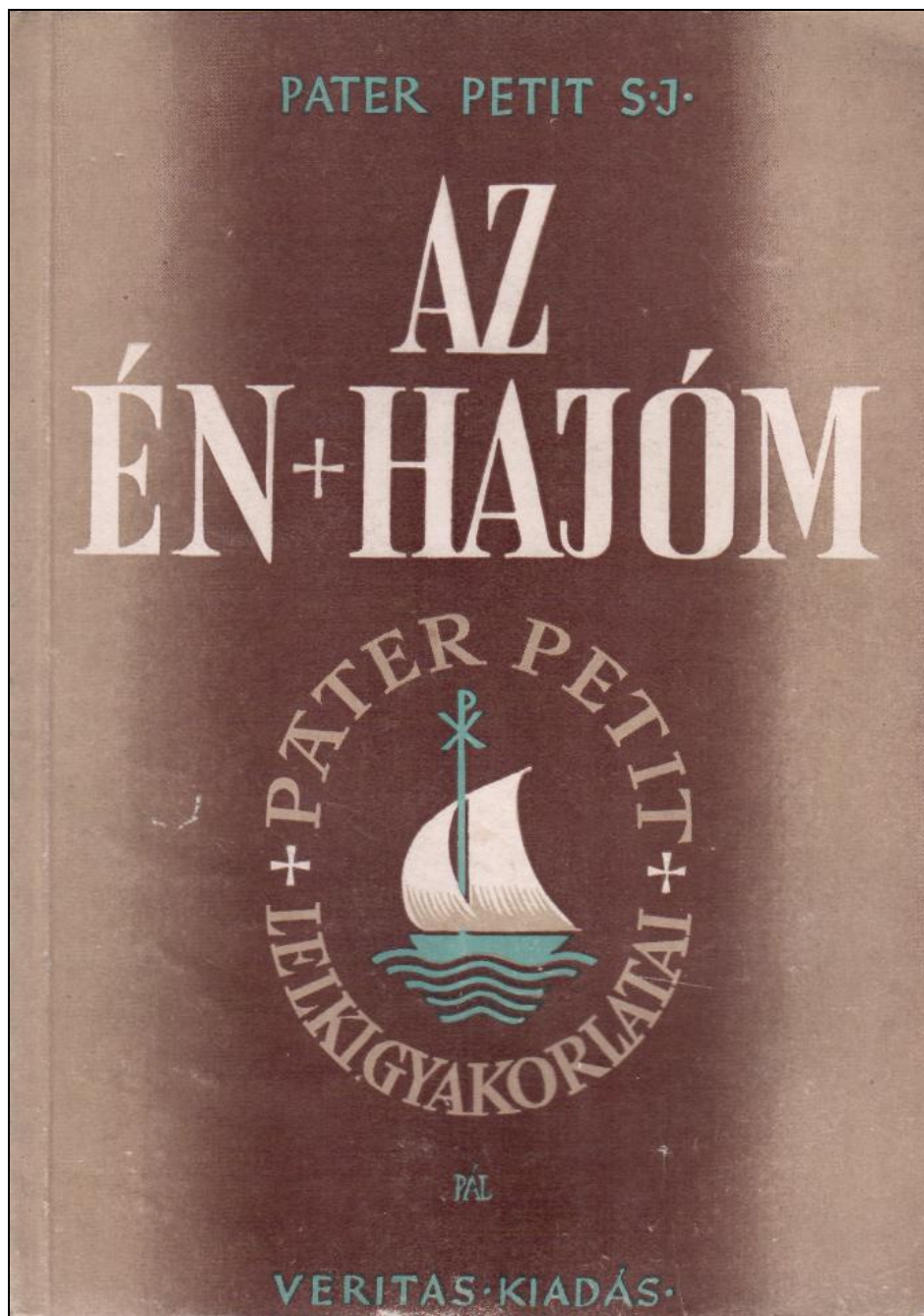

Páter Petit

Az én hajóm

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

Páter Petit S. J.
Az én hajóm
(Mon navire)

Fordította
Endrődy László S. J.

Nr. 475/1943. Imprimi potest.
Budapestini, die 9. Nov. 1943.
Stephanus Borbély S. J. Praef. Prov. Hung.

Imprimatur. Nr. 2636/1943.
Szegedini, die 15. Oct. 1943.
Alexander Raskó, adm. apost.

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című könyv elektronikus változata. A könyv 1944-ben jelent meg a Veritas könyvkiadó kiadásában. Az elektronikus változat a Jézus Társaság engedélyével készült. A programot lelkipásztori célokra a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár szabályai szerint lehet használni. Minden más jog a Jézus Társaság tulajdonában van.

Tartalomjegyzék

Impresszum	2
Tartalomjegyzék	3
A fordító előszava	4
Ajánlás	5
Az Olvasóhoz.....	6
Első előadás	7
A lelkigyakorlatok alapgondolata	7
Az iránytű.....	8
Második előadás: A kormánykerék	10
Harmadik előadás: A kormányos szerepe – a hajótörések okai.....	13
Negyedik előadás: A kalózok – a bűn.....	16
Ötödik előadás: A kalózok (folytatás) – a végső dolgok	19
Hatodik előadás: Az evezők.....	22
Hetedik előadás: A vitorlák	27
Nyolcadik előadás: A lobogó.....	30
Kilencedik előadás: A kötélzet – a horgony	34
Tizedik előadás: Az árboc.....	37
Tizenegyedik előadás: A gőz – a buzgóság	40
Tizenkettedik előadás: Élelem és ivóvíz.....	44
Tizenharmadik előadás: Az útitársak.....	47
Tizennegyedik előadás: Az útitársak (folytatás).....	50
Tizenötödik előadás: Tengerek csillaga.....	53

A fordító előszava

Örömmel nyújtjuk át a magyar olvasóközönségnek Páter Petit lelkigyakorlatos könyvét, melyben e kedves, szentéletű páter mintegy a szíve dobbanását hagyta emlékül lelkigyermekének és tisztelőinek.

Ez elmélkedéseket sok tanulsággal és nagy épüléssel olvashatja minden tökéletességre törekvő lélek, mert az elmélkedések egy szentéletű lelkivezető szelíd, mély bölcsességét nyújtják s megfontolásuk sok lelket segített már Isten közelébe.

E könyv a keresztény élet bizalmas, benső világába vezet. Mindazonáltal ajánlani mernénk olyanoknak is, kik a kegyelmi élettől még távol érzik magukat, sőt talán még a hitük is csak ingatag. – Ha kezükbe jut e könyv, olvassák el ők is bátran, mert ha nem is merítik belőle azt a megértést, melynek lelki és kegyelmi előfeltételei még hiányoznak náluk, – de az égi derű, a gondolatok szelíd szépsége, a kifejezés szívhez szóló kedvessége, mellyel e lapokon egy Istent igen szerető lélek egészen kitárja magát, – mindenkit valami meg nem magyarázható örömmel is tölt el.

Egy festő mondta: „Páter Petit úgy ír, amint Fra Angelico festett.” S valóban, a „Mon navire” kis fejezeteiben a művészi vonalvezetés és a színek kiegyensúlyozott finomsága mellett, ugyanaz a gyermeki egyszerűség, hit és mennyei derű ragad meg minket, melyet a firenzei domonkos kolostor celláiban az angyali lelkű Fra Angelico freskóinál valami ismeretlen, égi életörömmön rezdülő szívvel csodál meg öreg és fiatal, szerzetes és világi, hívő és hitetlen egyaránt.

Kísérje e kis könyvet a Boldogságos Szűznek áldása, aki – mint Páter Petit utolsó elmélkedése kedvesen kifejti – az élet viharok és veszélyek közt hányatott hajósainak biztató és bátorító „Tengerek Csillaga”.

Kassa, 1944. febr. 21.

Az angliai jezsuita Vértanuk ünnepén.

ENDRŐDY LÁSZLÓ S. J.

Ajánlás

Alázattal helyezem e lapokat szentséges Atyánknak, Jézus Krisztus csalatkozhatatlan Helytartójának lábaihoz, és mindazt, amit tartalmaznak, előre alávetem a római Szentszék ítéletének, melyhez a legteljesebb engedelmességgel és fiúi szeretettel ragaszkodom.

Petit Adolf S. J.

Egy kilencven éves aggastyán fontos útra készül. Utazásra az örökkévalóságba. Elhatározta, hogy ezt az utat hajón teszi. De mielőtt útra kelne, búcsúüdvözlétképpen hűségesen leírja barátainak, milyen e hajó, mely őt az óhajtott öbölbe fogja vezetni. Adja az Ég, hogy egy napon majd mindegyikük ugyane hajón utazzék és viszontlássza régi barátját az örök boldogság honában.
Tronchiennes, 1912. január 1.

Petit Adolf S. J.

Az Olvasóhoz

Életemnek nagy részét azzal töltöttem, hogy Szent Ignác lelkigyakorlatait adtam különféle személyeknek: papoknak, szerzeteseknek, gazdagoknak, szegényeknek, elökelőknek, munkásoknak, gyermekeknek. Így tapasztalva, mily bámulatos Szent Ignác e könyvének hatása, mily csodás megtéréseket eszközöl, mindjobban megbecsültem és égő vágyat éreztem, hogy minden módon felhasználjam a lelkek üdvösségére.

A papok számára két latin művet hagyok a körükben, több mint 50 éven keresztül végzett lelki szolgálataim emlékéül. Ezek a legmagasabb jóváhagyásban részesültek és X. Pius pápa Őszentsége kegyes volt őket az egész földkerekség papságának melegen ajánlani.¹

Egyéb lelki gyermekeimnek, kik szintén igen sokan vannak, szeretnék valami hasonló emléket hagyni lelkipásztorkodásomról.

Nekik ajánlom tehát ezeket a lelkigyakorlatos előadásokat, melyeket a vallásos személyek egy meghatározott csoportjának adtam s mindenkire magára bízom, hogy ezeket a saját egyéni körülményeire alkalmazza.

¹ Sacerdos rite institutus... Ed. Desclée de Brower, Bruges, Belgique Templum spirituale sacerdotis... u. o.

Első előadás

A lelkigyakorlatok alap gondolata

Jóságos Mesterünket szeretném utánozni, aki oktatásaiban szívesen él példabeszédekkel, hasonlatokkal, így elragadó egyszerűséggel tanította a legfölségesebb igazságokat. – Tehát én is, mint ő, egy hasonlat körül szeretném csoportosítani, és amennyire lehet, összesűríteni a megfontolásokat, amelyeket Önöknek adni óhajtok s ez mintegy alap gondolata lesz az egész lelkigyakorlatnak. Remélem, hogy így feldolgozhatom mindazt, amiről gondolom, hogy a lelkigyakorlatot gyümölcsözővé teszi.

De mielőtt ezt az alap gondolatot előadnám, két kérdésre szeretnék megfelelni.

1. Mit jelent lelkigyakorlatot végezni?
2. Milyen lelkülettel kell a lelkigyakorlatokba jönni?

I. Mit jelent lelkigyakorlatot végezni?

Lelkigyakorlatozni azt jelenti, amit a jó kereskedő tesz. Minden évben felállítja a mérleget, megállapítja, mit követel és mivel tartozik, és így megtudja, mit vesztett vagy mit nyert. Átnézi egész üzletét, hogy lássa, mily állapotban van; nincs-e ott sok elavult áru – ezeket kicseréli; vagy olyan, melynek most már nincs keletje –, ezekről is lemond és másokat keres helyettük. S végül mikor mindent elrendezett és kitakarított, új buzgósággal fog újra munkához. – Mi vagyunk ez a kereskedő, és nekünk kell a megfelelő időben rendszeresen számon kérnünk, vajon rendben van-e minden a lelkünkben.

Lelkigyakorlatozni jelenti, hogy azt tesszük a lélekkel, amit a jó földműves tesz. Évről-évre meghatározott időben megvizsgálja földjét, megtrágyázza, felszántja és a szántást beveti maggal, melyből majd kihajt az óhajtott vetés. – Mi vagyunk ez a földműves, és meg kell művelnünk lelkünk földjét, táplálnunk kell és fel kell szántanunk s elvetnünk beléje a keresztény erények magvait, hogy Isten behordhassa onnan az üdvösség és a megszentelődés gyümölcseit, melyeket örök dicsőséggel és boldogsággal jutalmaz.

Aki lelkigyakorlatozik, azt teszi lelkével, amit a jó órás az órával. Megvizsgálja, vajon a kerek és az egyéb részek, jó rendben vannak-e, ha szükséges, szétszedi az órát, megtisztítja mindenütt a rozsdától és portól, és ha valamelyik darabja rossz vagy elkopott, azt kicseréli. Majd újra összeállítja az órát, kifényesíti, és mintha új lenne, úgy adja vissza tulajdonosának. – Mi vagyunk a jó Isten órái. Ezek az órák gyakran szorulnak tisztogatásra; néha még többé-kevésbé jelentős javításra is. Én azért jöttem, hogy segítsek Önöknek eltüntetni a lelkünkről a bűn porát és rozsdáját, s hogy segítsek kicserélni egyes káros szokásokat, beigazítani az óra járását, hogy aztán így jó állapotban adjuk át Istennek, a mi Teremtőnknek a kezébe.

Lelkigyakorlatozni még azt is jelenti, hogy azt tesszük a lelkünkkel, amit az orvos a beteggel. Megvizsgálja állapotát, kikérdezi, tanulmányozza a baj okát; majd gyógyszereket ír elő és megmondja, mitől kell a betegnek óvakodnia.

És végül, aki lelkigyakorlatozik, azt teszi a lelkével, amit a jó mérnök, amikor épületet készít, mely híressé teszi majd nevét és dicsőséget hoz rá. – Mi Isten temploma vagyunk, mondja Szent Pál, és Szent Ágoston ebből azt következteti, hogy kötelességünk magunkban Istenhez méltó épületet emelni. Ez legfőképp a lelkigyakorlat által történik.

II. Milyen lelkülettel kell a lelkigyakorlatokba kezdenünk?

Először is mély hálát kell éreznünk Isten iránt, ki oly jó, és a lelkigyakorlat áldásaiban részesít.

Másodszor testileg-lelkileg összeszedetteknek kell lennünk. Őrizzük meg tökéletesen a csendhallgatást és vigyázzunk érdekeinkre; főleg képzeletünket tartsuk jól kordában. Egyszóval, legyünk egészen egyedül a házban az isteni Mesterrel, az Ő szent Anyjával, Szent Józseffel és a jó őrangyallal.

Harmadszor sok nagylelkűségre van szükségünk. Isten beszélni fog hozzánk e napokban: elő kell tehát készülnünk nemcsak arra, hogy meghallgassuk Őt, de arra is, hogy felhívására tökéletes engedelmességgel feleljünk. Ne tagadjunk meg tőle semmit, amit tőlünk kérni fog.

Íme egy hasonlat, mely jobban megérteti e gondolatot.

Három állat igyekszik azon, hogy feljusson a magas hegyre: a csiga, a kutya és a sas. Az első kétségbeejtő lassúsággal halad. A második, a kutya, néha jól nekilendül, de mily állhatatlan! Eljut-e így valaha is a célhoz? A harmadik, a sas, sebes szárnyalással repül fel egészen a csúcsig, ahol aztán szabadon megpihen. – Tegyük úgy, mint a sas. Emelkedjünk fel nagylelkű lendülettel már a szentgyakorlatok kezdetén az Úr hegyének csúcsáig, hogy ott meghalljuk szavát. „Uram, mit akarsz, hogy cselekedjem? Szólj Uram, hallja a Te szolgád!”

Legyen ez a lelkigyakorlat mindnyájunk számára valóban szent élet kezdete. Mondjuk mi is, mint Berchmans Szent János: „Tegyenek a többiek amit akarnak; ami engem illet, én szent akarok lenni, nagy szent rövid idő alatt, Isten kegyelmével.” És mondjuk ezt teljes őszinteséggel. – De hogy e vágyaink annál biztosabban megvalósuljanak, ajánljuk magunkat egészen különösen Jézus szent Szívének pártfogásába. Kérjük Őt, világosítsa meg értelmünket Szívének isteni fényével, gyújtsa lángra szívünket szerelmének tűzével. És kegyeskedjék e szentgyakorlatainkban Ő maga lenni a vezetők.

Most eljutok a lelkigyakorlat alapgondolatához. Az Egyház egyik himnuszának szavai sugallották ezt nekem. Gyakran énekeljük: „*Ave maris Stella* – Üdvözlégy tengerek Csillaga.” Az Egyház így szólítja meg a Szent Szüzet és ezzel arra tanít, hogy a keresztény embert úgy tekintsük, mint aki óceánon hajózik. És valóban, mindnyájan az élet nehézségei, küzdelmei és fájdalmai közt törekszünk az örökkévalóság felé. Életünk viharos tenger, melyet át kell szelünk, hogy eljussunk az égbe. Mindnyájunknak megvan a maga kis hajója, melyet kormányoznia kell. Magam előtt szemlélem mind a hajókat, azaz az önök lelkeit, mint a Szent Szűz kis flotilláját.

Ez a kis flotilla a lelkigyakorlat után kiszáll a tengerre és elvitorlázik az örök élet kikötője felé. Most néhány napig itt van a hajógyárban, hogy a sürgős javításokat elvégezzék. Fel is kell szerelni a nélkülözhetetlen műszerekkel és el is kell látni a szükséges élelemmel és árukkal. Jómagam a felügyelő vagyok, akit Isten elküldött, hogy vigyázzak e munkára. Fogjunk tehát azonnal hozzá hajónk felszereléséhez, és helyezzük el ott mindenekelőtt az iránytűt.

Az iránytű

Hosszú útnál a hajóra iránytű kell. Iránytűnek hívják, amint gondolom mindnyájan tudjuk, azt a lapot, melynek mágneses tűje szabadon felerősítve kis csúcsra mindig észak felé fordul. Ezzel a szerszámmal biztosan megadható az irány, melyet a hajónak követnie kell – a lelki hajózásban iránytű az állandó gondolás a végső célra.

Íme, ez az első műszer, mellyel el kell látnunk magunkat. – Három fajta iránytűt különböztetünk meg: van általános iránytű, minden ember számára; van azután iránytűje a kereszténynek; és végül van iránytűje a szerzetesnek.

I. Minden ember iránytúje

Az embernek, mint értelmes lénynek mindig gondolnia kell végső céljára, ha nem akar eltévedni. Sohasem szabad elfelednie, azért teremtett, hogy Istent dicsérje, tisztelje, neki szolgáljon és általa üdvözljön.

II. A keresztény iránytúje

A kereszténynek nem szabad soha megfélemlenie arról, hogy ő Isten gyermeke, Jézus Krisztus örökös társa és tanúságtevője.

a) *Isten gyermeke.* – Isten a mi atyánk. De vajon igazán így gondolunk-e rá? Milyenek érzelmeink és viselkedésünk vele szemben?

b) *Jézus Krisztus testvére.* – Az isteni üdvözítő testvérünk, legidősebb bátyánkká akart lenni. Ezért kell hasonlítanunk hozzá. Szemléljük hát életét, hogy lássuk, annak mintájára formáljuk-e a magunkét? Mennyire szerette Ő a szegénységet, megaláztatást, szenvedést! Mily jó, türelmes és szeretetreméltó volt! Nézzük Őt Betlehemben, Názáretben, Judea városaiban és falvaiban. És mit teszünk mi? Miképpen igyekszünk hozzá hasonlítani?

c) *Jézus Krisztus örökös társa.* – A mi isteni üdvözítőnk meghódította számunkra vérének árán a mennyek országát. Ne tévesszük soha szem elől ezt a boldog örökkévalóságot, melyben Isten vár ránk, és hajózzunk bátran a mi égi hazánk felé.

d) *Jézus Krisztus tanúságtevője.* – A tanú, görög szóval *mártír*, azaz vértanú. Ez is egyik jelentése a keresztény névnek. Mint keresztényeknek készeknek kell lennünk, hogy elszenvedjünk minden kint és magát a halált is, ha Isten tőlünk vértanúságát kéri.

III. A szerzetes iránytúje

Mint szerzeteseknek kötelességünk a tökéletességre, az életszentségre törekednünk. Idéztem az elején Berchmans Szent János szavát: „Én szent akarok lenni, nagy szent és késelem nélkül.” Komolyan akarta ezt és azzá is lett. 21 éves korában halt meg, és e rövid idő alatt eljutott az életszentség kikötőjébe. Nemcsak boldoggá, hanem szentté is avatták. – Amikor szerzetesek lettünk, szabadon vállaltuk a kötelezettséget, hogy törekszünk a tökéletességre, a szentségre. Hogy állunk most a teljesítéssel?

Tekintsünk magunkba, és újítsuk meg buzgóságunkat. Ne tévesszük soha szem elől a mi iránytűnk, és Jézus és Mária segítségével biztonságban fogunk hajózni. El fogunk jutni, mint Berchmans Szent János, mi is a célhoz, mely felé hajónkat irányítjuk.

Második előadás: A kormánykerék

Az iránytű mellé kell a hajóra kormánykerék is. Az iránytű jelzi az utat, a kormány megadja az irányt. A kormányosnak tekintetét az iránytűre szegezve, erős kézzel kell irányítania hajóját a kormány segítségével. Ez a szerszám teljességgel nélkülözhetetlen, ha nem akarunk eltérni az iránytól, melyet követnünk kell. – Amint különbséget tettünk a lelki hajózásban az általános iránytű, majd a keresztény és végül a szerzetes iránytűje közt, éppúgy itt is megkülönböztetjük a kormányt, melyet minden embernek használnia kell, majd azt, mely a keresztényé és végül a szerzetesét.

I. A minden ember kormányja

Isten az embert értelmes lénynek teremtette, és ezért nem mondhat le viselkedésében esze használatáról. Nagy gonddal kell vigyázni, hogy az értelem tekintetét el ne homályosítsák sem a pillanatnyi benyomások, sem a képzelet, sem a szenvedély. De vajon van-e valami haszna, ha most itt erről a három okról beszélek, melyek megakadályozzák az embert abban, hogy tisztán lásson? Kétségtelenül, mert – sajnos! – ha szerzetesek vagyunk is, azért még nem járunk el mindenben értelmesen. Lássuk tehát, mily okok téríthetik el a hajónkat a helyes irányból? – Itt vannak először:

a) *A pillanatnyi benyomások.* Gyakran állunk a pillanat hatása alatt. Jó szót szólnak hozzánk: már minden nagyszerű! Ha pedig valaki kevésbé kedves velünk: minden rosszra fordul, azt hisszük, most már minden elveszett. Nem ritka dolog, hogy a pillanatnyi benyomások szomorú eredményre vezetnek, mert hatásuk alatt ostobaságokat cselekszünk. Sohase engedjük tehát, hogy pusztán benyomásaink vezéreljenek minket. – Azután itt van:

b) *A képzelet.* Ó, a képzelet! Ez is mennyire becsap és félrevezet minket. – Hasonlatképpen vegyük a tükröket. Vannak domború, homorú és lapos tükrök. A domború tükörben minden mosolygás, minden csodálatos. Azért is helyezik el az üzletekbe és kertekbe azokat a fényes, sima, színes gömböket, melyek oly előnyösen tükrözik vissza a tárgyakat. – Éppígy a képzelet is a valónál szebbnek mutatja a dolgokat, mintegy domború tükörben, így pl. egy apáca pillantást vetve a világra, melyet elhagyott, azt oly igéző (de hamis) megvilágításban látja, hogy sajnálkozni kezd:

– És én, ha mindent el nem hagytam volna – így szól magában –, én is élvezhetném ezeket az örömeket, melyek nincsenek is megtiltva stb. – Ebből látható, mily szomorú az ily álmodozások hatása.

A homorú tükörben ellenkező hatás mutatkozik. Minden óriási lesz és torz arányokban megnagyobbodik. A legkisebb dolog is, mely hajónk közelében úszik, tengeri szörnyhöz hasonlít. Egy fadarab pedig, hegyóriásnak látszik. A képzelet rettenetes arányokban meg tudja nagyítani a legkisebb nehézséget is. Így aztán az ember megáll és kétségbeesik.

Vannak végül lapos tükrök, melyekben olyannak látjuk magunkat, amilyenek vagyunk és a dolgokat is olyanoknak, aminők. De azért a képzelet még itt is súlyos tévedéseket okozhat, amikor ott láttatja velünk a dolgokat, ahol nincsenek. Ha a macska tükör előtt van, azt hiszi, egy másik, magához egészen hasonló állatot lát. Közeledik, a másik is úgy tesz, erre dühös lesz és a tükör mögé megy, hogy megkeresse azt, ami haragítja. Természetesen semmit sem talál, miután nem látott mást, mint saját képét. Megeshetik velünk, hogy a képzelődés nyomán hasonló tévedésbe esünk. – Íme, mi történt egyszer egy szerzetesházban:

Az egyik nővért, aki hibát követett el, magához hivatta a főnöknő és megfeddte. Ő, meglepve, hogy hibája kitudódott, sorra vádolta az apácákat, társnőit, hogy ezt jelezték; végül

rájött arra, hogy magamagát árulta el. A főnöknő mindent látott és mindent hallott. Nem emlékeztet minket e jó nővér esete a macskára, melyről az imént volt szó?

Vigyázzunk tehát jól a képzeletre, erre a házi bolondra. Egy szent mondotta, ha valami jót akarunk tenni, azzal kell kezdenünk, hogy e bolondot kiutasítjuk. – És harmadszor itt van:

c) *A szenvedély.* – Istennek szentelt személyek közt ez ritkább, de azért az apostolok közt is volt egy áruló és árulásának oka a szenvedély volt, a pénzvágy undok szenvedélye.

II. A keresztény kormányja

Isten, hogy az értelem kormányát a kereszténynél erősebbé tegye, burkolatot ad neki, mellyel felruházza, s ez a hit. A kereszténynek az élet minden eseményében hite szerint kell eljárnia. – Ha azt akarjuk, hogy hajónkon ott legyen az igazi keresztények e kormányja, igazítsuk hajónkat mindig azon három alapelv szerint, melyekre maga a mi Urunk tanította Szienai Szent Katalint.

a) *Minden dolgot Isten irányít vagy enged.* A hit és az ész arra tanítanak, hogy semmi sem történik Isten akarata, vagy legalább az ő megengedése nélkül.

b) *Isten önmagáért irányít vagy enged minden dolgot.* A végtelenül bölcs és végtelenül tökéletes Isten mindenben célt tűzött ki magának, és ez a cél nem lehet más, mint Ő maga, az Ő nagyobb dicsősége.

c) *Isten az ő gyermekeinek nagyobb javára irányít és enged mindent.* – Isten, aki Atyánk, mindnyájunknak lelkét végtelen szeretettel szereti. Mindabban, ami velünk történik, a mi javunkat, a mi nagyobb javunkat akarja. Lehetséges, hogy üldözni fognak minket, számkivetésbe küldenek és megfosztanak mindattól, amit most használhatunk. Ha ez bekövetkezik, legyünk meggyőződve, Isten ezt is csak lelkünk nagyobb javáért engedi meg. Ez igazságokról sokszor nem vagyunk elég erősen meggyőződve, mert mi az éremnek csak egyik oldalát látjuk. Isten, aki mind a kettőt látja, a jelent és a jövőt, jobban tudja, mint mi, mi felel meg nekünk.

Adjuk át tehát magunkat Neki bizalommal! A hitünk vezessen minket, és ennek fényében ítéljük meg az élet eseményeit. Ne rémüljünk meg, ha a jövőre gondolunk, hanem ily szerencsétlen korban, amikor Istent annyira megbántják, fegyverkezzünk bátorsággal, legyünk nagylelkűek, buzgók, apostolok! Így mi is hozzájárulunk ahhoz, hogy az emberiségre leedsjük Isten irgalmát.

III. A szerzetes kormányja

Ha a hit azáltal, hogy az ész kormányának természetfeletti burkolatot ad, a keresztény kormányát megóvja és meg is védi a természet gyengeségeivel szemben – akkor a szerzetes kormányát még jobban biztosítja minden eltéréstől egy újabb, neki sajátos vértzet, mely minden pillanatban megszilárdítja: ez az engedelmisség fogadalma. Ragadjuk meg ezt a kormányt, és ekkor hajónk, mintegy magától az üdvösség kikötője felé irányul. Mert a szerzetesi engedelmisségnek csodálatos hatalma van. Elég, ha követjük, amerre int és hála neki, kormányunk mintegy önmagától és mindig a legnagyobb biztonsággal fog mozogni.

Elsősorban a szabályokhoz kell hűnek lennünk. Őrizzük meg mindig szent alapítóink szellemét és tartsuk be hűségesen az alkotmányt, melyet örökségképpen hagytak ránk. Újból Berchmans Szent János példáját idézem. E fiatal szerzetes az engedelmisség, a szabályok pontos betartása által szentelte meg magát. Boldoggáavatási ünnepén Rómában voltam s akkor együgyű imámban ezt mondtam neki:

– János testvérem, íme most boldoggá vagy avatva. De nem leszel soha szent. Más boldogok és vértanúk meg fognak előzni. Te nagyon fiatalon haltál meg és nem tettél semmi rendkívülit.

És íme, kb. 20 évvel később a Jézustársaságának 3 boldogát szentté avatták és köztük Berchmans Szent Jánost is. Sőt az ő pörét még hamarabb fejezték be, mint a másik kettőét. És mindez miért? Engedelmissége, a szabályokhoz való hűsége miatt. A Római Kollégium növendékei eskü alatt vallották, sosem látták, hogy a legcsekélyebb szabályt is megszegte volna.

Boldog de la Colombière Kolos, amikor Szent Ignác 30 napos lelkigyakorlatait végezte, feljegyezte egy kis könyvben, melyet „Páter de la Colombière lelkigyakorlatai” címen ismernek, mindazon kegyelmeket és lelki megvilágításokat, melyekkel Isten elhalmozta. Amikor elérkezett a pillanat, hogy jóföltételeit megtegye, íme mit írt: „Berchmans János példájára hűséges leszek mindahhoz, amit a szabályok előírnak.” Ez volt egész lelkigyakorlata végkövetkeztetése. Nem ékesszóló tanúság-e ez az engedelmisség mellett? Berchmans az időben még nem volt oltárra emelve, de állhatatos hűségének már mindenfelé híre terjedt.

Mondják, hogy egy szerzetes, aki látszatra semmiben sem különbözött a többitől, Istentől rendkívüli kedvezésekben részesült. Sok beteg, aki imáiba ajánlotta magát, tökéletesen meggyógyult. Előljárója egyszer megkérdezte tőle, tudja-e, miért tünteti Isten így ki? Némi habozás után a szerzetes így felelt:

– Atyám, íme minden, amit mondhatok: azt hiszem, ennek magyarázata abban van, hogy akaratomat mindenben Istenhez szabom.

– Ne keressen semmi mást! — felelt előljárója. — Ez az.

Látjuk, milyen az engedelmisség hatalma Isten szíve felett. Ó legyünk hát benső egyesülésben Istennel azáltal, hogy tökéletesen alávetjük magunkat akaratának, melyet velünk a szent engedelmisség közöl.

Harmadik előadás: A kormányos szerepe – a hajótörések okai

A kormányos szerepe nemcsak abban áll, hogy hajóját a kormány és az iránytű segítségével jól igazítsa, hanem abban is (és épp itt tűnik ki ügyessége), hogy kikerülje a hajótörés veszélyeit. – Mindnyájunk feladata, hogy lelkünk hajóját kormányosként igazítsuk; s mivel az élet viharos tengerén minduntalan ki vagyunk téve a hajótörés veszélyeinek, fontos tudnunk, mit kell kikerülnünk és miképp kell viselkednünk a veszély idején. – Beszéltem egy hajóssal és megkérdeztem, mik a tengeren rendszerint a hajótörések okai. Ezt felelte: Elsősorban a vihar, azután a sziklazátonyok, az összeütközések, meg a szélcsend, a homokzátonyok és végül a kalózkodók. A lelki hajózásban is ugyanezek a hajótörések okai és nekünk is ugyanazt kell tennünk e veszélyes helyzetekben, mint a tengerészeknek, és ugyanolyan gondossággal és bátorsággal kell eljárunk. – Figyeljenek hát kérem jól, mert ez igen fontos.

I. A vihar

Vihar idején a hajón levők közül rendszerint sokan megzavarodnak és kapkodnak. De van egy ember, akinek meg kell őriznie teljes nyugalmát: ez a kapitány. Szembe kell néznie a veszéllyel és hidegvérrel kell intézkednie, hogy megmentse a hajót és az utasokat. Ha nincs nagyon távol valamely kikötőtől, oda fog igyekezni, hogy bevárja az orkán végét. – A lelki hajózásban viharok nevezünk minden nehézséget, minden szenvedést, minden ellenkezést. Az első, amit ilyen esetben tennünk kell, az, hogy ne zavarodjunk meg, hanem bátorsággal cselekedve felülemelkedjünk a nehézségen, melyet a hit szemével kell néznünk. Mi szerencsésebbek vagyunk, mint a világ hajósai, mert van kikötőnk, mely mindig biztos menedékünk: s ez a tökéletes megnyugvás Isten akaratán, ez Jézus szent Szíve.

Gyakran világi emberek is igen jól megértik ezt az igazságot. Vannak köztük, akik nagy lelki zavarokban is szelíden megnyugszanak Isten akaratán. Ennek egyszer csodálatos példáját láttam.

Egyik lelkigyakorlatozó, kinek magas társadalmi helyzete volt, eljött hozzám:

– Atyám – mondta –, nagy szomorúságom van. Az anyám, aki kiváló, de eredeti asszony, 100.000 frankot követel rajtam. Nem tartozom neki ezzel, de a dolog mégis odáig jutott, hogy az ügyet már ügyvéd kezére adta, és a pörben épp most, a lelkigyakorlatom alatt hoznak majd ítéletet. Volna okom rá, hogy ez felizgasson: de azért egészen nyugodt vagyok. Mindent Jézus szent Szívére bízok, benne találtam meg menedékeimet. Ha megnyerem a pört, megköszönöm a jó Istennek, ha elveszítem, akkor is köszönetet mondok. Most nem gondolok másra, mint a lelkigyakorlatra.

Két nappal a lelkigyakorlat után írt nekem: „Atyám, a pört elvesztettem. Amikor megtudtam, megköszöntem a jó Istennek. Azonnal vettem a 100.000 frankot és elvittem anyámnak; majd megcsókoltam és azt mondtam neki: Ugye, anyám, azért nem változik meg köztünk semmi? Épp úgy szeretjük egymást, mint azelőtt.”

Íme, mily csodálatraméltó eljárás, pedig ez világi ember volt, aki nem hagyott el mindent, mint mi, Isten szolgálatáért. Ő megértette, mit jelent mindent Jézus Szívére bízni. Legyen nekünk is jófelméretünk, hogy mihelyst kitör a vihar, ebbe a biztos kikötőbe menekülünk.

II. A sziklazátony

Nem ritkaság, hogy a tengeren sziklazátonyhoz jutunk, azaz oly kősziklákhöz, melyek a mélyből majdnem a tenger színéig érnek. A kapitány, aki tanulmányozta a tengeri térképeket, tudja, merre vannak és amennyire teheti, kikerüli őket. De nem egyszer akarata ellenére is sziklazátonyok közé jut. Akkor hát óvatosságra van szükség. Meglassítja a járatot, sőt meg is állítja a hajót, hogy jobban megállapíthassa, merre juthatna ki a hajó sérülése nélkül. – Ki ne tudná, hogy a világ óceánján is sok a sziklazátony? A gyakori kísértéseket akarom mondani, melyek az ördögtől, a világtól és saját szívünkéből jönnek. Gondoljuk meg mindenekelőtt, hogy a kísértés érdemszerző alkalom mindaddig, amíg bele nem egyezünk, amíg küzdünk ellene. De tudnunk kell azt is, hogy nem szabad a kísértéssel játszsanunk és nem szabad a kísértésre hallgatnunk, sem kicsit, sem nagyon, sem azt nem szabad mondanunk: idáig elmegyek, de tovább nem. Ezek a vigyázatlanságok sokszor végzetesek lesznek. Nézzük, mit tesz az ügyes kormányos: nem merészkedik túl közel a sziklazátonyokhoz, sőt amennyire csak teheti, minél messzebb távolodik tőlük. Még a legkisebb sérülést is el akarja kerülni. Tegyük úgy a kísértéssel, amint a szikrával teszünk, mely ruhánkra esett. Az ördög jön és veszélyes gondolatokkal tölti meg képzeletünket, feleljünk neki azonnal az Isten iránti szeretet felkeltésével. Hamarosan békén fog minket hagyni, látván, hogy minden támadása csak arra jó, hogy érdemünket növelje.

Feltételezem, hogy a szobámban vagyok és nyugodtan levélírással vagy beszéd készítésével foglalkozom. Az ördög jön, és valami rossz gondolatot súg a fülembe. Én ezt felelem:

– Ó Jézus, ó Mária, szeretlek! – és nyugodtan folytatom az írást.

Az ördög erre félfordulatot tesz és a másik fülemhez ér: – Éljen Jézus! Éljen Mária! – felelem, és csak folytatom a munkám. Egy félóra alatt ötvenszer megkísértett, és én ötvenszer felindítottam Isten iránti szeretetemet. Gondolják, az ördög örül ennek? Hallgassák csak, mit mond:

– Furcsa egy valaki ez a Páter Petit! Valahányszor megkísértem, mégcsak a legcsekélyebb figyelemre sem méltat, hanem Jézus és Mária nevét hívja! Hát én nem azért jöttem ide olyan messziről!

És mi történik? Az ördög, folytonos vereségein szégyenkezve, késedelem nélkül megfutamodik, én pedig ott maradok, egészen boldogan, hogy ily gyakran kimutathattam Istenem iránti szeretetemet.

Így kell viselkednünk a kísértések közt. Nem adhatok Önöknek ennél jobb tanácsot. Hányan köszönték már meg nekem, szerzetesek és világiak, hogy megtanultak így diadalmaskodni az ördögön. Ez az egyszerű módszer rövid idő alatt megszabadította őket minden kísértésüktől. – Meg lehet egyezni az Úr Jézussal egyszersmindenkorra, hogy valahányszor ezt mondjuk Neki: „Jézusom, szeretlek!” ezzel azt akarjuk kifejezni, hogy szívesebben meghalnánk, mintsem, hogy szándékosan megbántuk akár csak egyetlen bocsánatos vétkekkel is.

III. Az összeütközések

Ezektől különösen a ködös időben kell félni. Miután előfordul, hogy a hajók néha pár méternyi távolságban sem látják egymást, érthető, hogy ily összeütközések megeshetnek a jelzések ellenére is. – A mi összeütközéseink a közösség életében az elhidegülések, féltékenykedések, neheztelések, melyek gyakran félreértésből – ködből – keletkeznek. Az ily homályokban hamis elképzeléseket alkotunk magunknak s azután ezek szerint járunk el. Pedig kikerülhettük volna mindezt, ha világosságot keresünk a nyílt és szívélyes magyarázatban. Miért ne élnénk mi is minden elővigyázattal, mint a tapasztalt kormányos?

Ostende kikötőjében még ágyút is elsütnek, valahányszor hajó ködös időben száll a tengerre. Bizonyos, hogy sok kellemetlenséget elkerülhetnénk, ha kevésbé könnyelműen ítélnénk és cselekednénk. Kitűnő szabály, melyet minden előjárónak a lelkére kötök, hogy senkiről se ítéljen a nélkül, hogy meg ne hallgatná. Aki csak egy harangot hallgat, csak egy hangot hall. Oly könnyen tévedünk, ha egy beszámoló alapján ítélnénk. Az illető, aki nekünk hozza, jószándékú lehet, de vajon ismeri-e eléggé a történeteket? Ne féljünk tehát attól, hogy minden lehető fényel megvilágítsuk a dolgot, akár az előjáró és alattvalói, akár az alattvalók egymásközti helyzetéről van szó. Adjunk őszinte magyarázatot, szüntessük meg a félreértést és így sok összeütközésnek fogjuk elejét venni.

IV. A szélcsend

A szélcsend a hajósok egyik legszomorúbb megpróbáltatása. Természetesen csak a vitorlások szenvednek ettől, és manapság, amikor főképp gőzt használnak, már kevés ilyen van. Szemléljük e hajót, mely mozdulatlanul áll az óceán közepén; a legcsekélyebb szellő sem dagasztja vitorláit, és így marad egyhelyben talán hetekig, talán hónapokig. De az élelmiszerkészlet lassan elfogy és a szerencsétlenekre már az éhenhalás rettenetes sorsa vár. – Még ennél is sokkal szomorúbb a lelki hajózás szélcsendje, a lanyhaság. Bizonyos ernyedtség terpeszkedik a lélekre, és ha nem sietünk, hogy hajónkat mozgásba hozzuk, a halál nem késhet soká. Sohase maradjunk ebben az állapotban, és mihelyst attól félünk, hogy már idejutottunk, igyekezzünk kikerülni belőle. Mindenki számára hozzáférhető eszköz erre az, hogy törekedjünk legalább egyet az áhítatgyakorlataink közül tökéletesen tenni, még ha nem is mást, mint hogy mindig nagyon jól végezzük a keresztvetést. Ami a lanyhaság okait illeti, azokról később lesz szó.

V. A homokzátonyok

Íme, még egy akadály, melyre a kormányosnak jól kell ügyelnie. Ha hanyagul elmulasztja, hogy felismerje és elkerülje e homokszigeteket, melyek a víz színe alatt rejtőznek, hajója nyomorultul feldől rajtuk. Ez néha a hajó pusztulását jelenti és a hajósokra életveszélyt hoz, de minden esetben igyekezni kell egyenes helyzetbe hozni a hajót, és ez nehéz munka, mely gyakran hosszas késedelmet okoz. – Fontos megismernünk az okokat, melyek feltartóztathatnak minket a lelkiélet útján. Ezek főképpen.

1. valamely hiba, melyben nem akarunk komolyan megjavulni;
2. valamely rendezetlen ragaszkodás, melyről nincs bátorságunk lemondani;
3. a lelki nyíltság hiánya a lelkiatyával vagy az előjáróval szemben.

Mutassuk meg tehát, hogy bátrak vagyunk, és ne felejtsük el, hogy gyakran több lelkielő kell egy hiba kiirtására, minthogy egyszer olyasmit tegyünk, amit az emberek többé-kevésbé hősiesnek tartanak.

VI. A kalózok

Van még egy veszély, mely reánk leselkedik: ezek a kalózok. De mivel e tárgy nagyobb kifejtést kíván, azért külön előadásban lesz róla szó.

Negyedik előadás: A kalózok – a bűn

Rége a kalózoktól igen féltek, és nem ok nélkül. Amikor a különféle árukkal megrakott hajók elhagyták a kikötőt, a messze távolban gyakran észre lehetett venni több más hajót, mintegy lesben. A kalózok arra készülődtek, hogy a kereskedőhajókat megtámadják és megkaparintsák a rakományt. A kedvezőnek ítélt pillanatban aztán rájuk zúdultak, s ha kellett, még attól sem riadtak vissza, hogy lemészárolják a legénységet. A harcban rendszerint a kalózok győztek, merészségük miatt, s mert jól fel voltak fegyverkezve. – Manapság már nem kell e veszélytől tartanunk. A tengeri csatákban most más, de hasonlóan félelmetes veszély fenyeget. Ezek a bombák, lövegek és más gyilkos eszközök, melyeket az ellenséges hajóhad távolból irányít felénk. Nem ritka dolog, hogy ezek a leghatalmasabb hadihajón is rést ütnek, s így elsüllyesztenek a hullámokban.

A lelki harcban is vannak félelmetes ellenfeleink, akik állandóan bombákat és lövegeket vetnek felénk. Ezek: az ördög az ő kísértéseivel, a világ az ő csábításaival és a mi szívünk az ő vágyakozásaival. De van olyan előnyünk is, mely a tengerészeknek nincs meg, ti. mi mindig megakadályozhatjuk a bombák felrobbanását. Valóban, nem robbanhatnak fel, csak a mi beleegyezésünkkel. Ha beleegyezünk, akkor ez, de csakis akkor, bűn! A bűn! Íme, ez az a baj, az a nagy szerencsétlenség, az az ellenség, mely megöli lelkünket.

Kérdezzük meg tehát magunktól, miképp kell viselkednünk a bűnnel szemben? – A bűnt gyűlölnünk kell, félnünk kell tőle és el kell kerülnünk. – Gondoljunk meg mindenekelőtt, hogy ha a hadihajóknak oly páncéljuk volna, mely teljesen befedné őket, nem kellene félniük sem a bombáktól, sem a lövegektől. – Nekünk mindig lehet ily vértzetünk, ha akarjuk, s ez az irtózás a bűntől. Hogy növeljük magunkban ezt az irtózást a bűntől, fontoljuk meg, mennyire szükséges, hogy a bűnt gyűlöljük, féljük és elkerüljük.

I. A bűnt gyűlölnünk kell

Szemléljük a bűn gyászos következményeit először az angyalokban. Ők a teremtés remekművei, az isteni tökély legszebb képei voltak. De visszaélnek szabadságukkal, Isten parancsának ellenállnak, és Isten abban a pillanatban a pokol mélységébe sújtja őket.

Lássuk azután összüleinket, kiket Isten szintén képére és hasonlatosságára teremtett, a gyönyörűség paradicsomába helyezett, ahol Teremtőjük társaságát élvezték és nem kellett félniük sem szenvedéstől, sem a haláltól. De megszegik azt a könnyű rendelkezést is, mellyel az Úr próbára akarta tenni hűségüket. Mily szerencsétlenek lettek a bűn után! A lélek életével együtt elveszítik a test életét is. S most az ember nyomorúságos sorsában, melyet itt a földön visel, alá van vetve minden szenvedésnek és fájdalomnak.

Lássuk végül ennek az átkozott bűnnek szomorú hatását a mi lelkünkben. Általa elveszítjük a megszentelő kegyelmet minden érdemünkkel együtt, és Isten előtt az undor és irtózat tárgyai leszünk. – Mennyi okunk van, hogy gyűlöljük a bűnt!

II. A bűntől félnünk kell

Igen, mindaddig, amíg e földön élünk, félnünk kell a bűntől. És noha itt oly hallgatóság előtt beszélek, mely Isten gyermekeiből áll, mégis szólok a halálos bűntől való félelemről is, Szent Ignác tanácsa szerint. Ő arra figyelmeztet minket, hogy soha el ne mulasszunk erről beszélni, mert noha azok lelkében, akik magukat Istennek szentelték, élénk a halálos bűntől való rettegés, mindazonáltal ez a félelem csökkenhet, sőt teljesen el is tűnhet. Szükséges

tehát, hogy időről-időre újraélesszük magunkban, s a lelkigyakorlat erre a legmegfelelőbb alkalom.

III. A bűnt el kell kerülnünk

Előfordulhat, hogy oly lassan húz magához a bűn, hogy szinte észre sem vesszük. Különösen a lanyhaság az a szerencsétlen lejtő, mely majdnem kikerülhetetlenül odavezet. Keressük meg tehát ennek a bajnak okait, hogy teljességgel kiirthassuk szívünkéből.

Ezek az okok:

1. *Lanyhaság a lelkekben.* – Az illető vagy teljesen elhagyja, vagy csak figyelem nélkül, hanyagul végzi imáit és lelki dolgait. Pedig ezek a gyakorlatok nagy fontosságú kötelességeink, melyekre nem lehet elég nagy gondot fordítanunk.

2. *Az érzékeknek engedett túl nagy szabadság.* – Valaki mindent akar látni, mindent el akar olvasni, mindent hallani; nem riad vissza veszélyes gondolatoktól és elképzelésektől sem. Hogy lehetne, hogy így el ne bukjon?

3. *A testi jólét, a kényelem keresése.* – Amikor elhagytuk a világot, lemondtunk a kényelemtől, melyet nekünk nyújthat. Miután életünknek folytonos önmegtagadásnak kell lennie, ne keressük mindazt, amiben a test a kedvét leli. És ha szegénységben, nélkülözésben van részünk, fogadjuk ezt jó szívvel.

4. *Kritizáló lelkület.* – Különösen az előjárók irányában. Tudom, hogy ez nincsen meg Önök között és gratulálok hozzá. Féljünk is mindig ettől a mániától, mellyel valaki mindent meg akar vizsgálni és mindenben talál kifogásolni valót. Valójában nem más ez, mint titkos gőg, mely sok hibának oka.

5. *Túlságos elmerülés a külső dolgokban.* – Még a jó munkákban is. A buzgó, tevékeny lelkek természetszerűleg ki vannak téve e veszélynek. Teljesen átadják, kiszolgáltatják magukat, valódi önfeláldozással mindenfajta munkának, mely a lelkek üdvére irányul. De néha elhanyagolják sajátmaguk megszentelését. Ne felejtjük el ezt az arany szabályt: „A jól rendezett szeretet önmagával kezdi.”

Volna okunk, hogy megremegjünk a félelemtől, valahányszor elhanyagoljuk a magunk lelkét, csak hogy másoknak adhassuk Istent. Ne legyünk olyanok, aminők gyakran a ciszternák, melyekből nagyon tiszta vizet merítenek, míg magának a ciszternának alja tele van iszappal. Akadunk néha oly személyekre, akik másoknak csodálatosan tudnak beszélni Istenről, de maguknak nem tartanak meg ebből semmit. Nemcsak hogy olyanoknak nem szabad lennünk, mint a ciszternák, hanem még olyanoknak sem, mint a csatornák, melyek csak továbbadják a vizet és nem tartják meg maguknak. Nekünk olyanoknak kell lennünk, mint a kristályvázák, melyek fényesek, kristálytiszták és színültig teltek áttetsző tiszta folyadékkal s csak a maguk túlcsondulásból adnak. Így kell nekünk betelnünk Istennel és túlradó bőségünkéből adni. Gyakran sokkal több jót fog tenni a mi szent életünk, mint szavaink. A jó példa hatásos prédikáció. Ha azt akarjuk, hogy mások valami erényre tegyenek szert, kezdjük azzal, hogy mi magunk gyakoroljuk. Sajnos, gyakran épp az ellenkezője történik. Amit most el fogok mondani, az is ezt mutatja.

Egy jó és áhítatos plébános gyakran meglátogatta betegeit és csodálatos szépen buzdította őket türelemre. Rendszerint a sekrestyés kísérte el. De lám, egyszer csak a plébános is megbetegszik és – óh, csodálatos dolog! – senki sem türelmetlenebb nála. A sekrestyés nem tudja megállni, hogy ki ne fejezze meglepődését, hogy ő, aki másokat oly szépen oktatott a türelemre, maga oly kevéssé gyakorolja. A plébános kissé zavartan így felelt neki:

– Hallgasson ide, jó barátom, más dolog az, ha az ember a betegágy előtt áll és más az, ha benne fekszik.

Ne felejtsük el a mi Urunk szavát: „Orvos, gyógyítsd tenmagadat!” Igyekezzünk mindig jó példát adni, és legyünk meggyőződve, hogy minél jobban egyesülünk Istennel, annál inkább áldottak lesznek munkáink, melyekhez fogunk.

6. *A lelki nyíltság hiánya.* – Ez oly hiba, mely teljesen megakaszthat minket a lelkiélet útján. Íme, egy példa. Lelkigyakorlatot adtam püspök és számos pap előtt. A püspök közelében ült egy kiváló papi személy, aki valaha igen buzgó volt, de egy idő óta olyan lett, mintha csak megsemmisítették volna. Nem tudták, mi lehet ennek oka. Előadást tartottam a lanyhaságról, s amikor a szívbéli nyíltság hiányáról beszéltem, könnyeket láttam a pap szemében. Vajon mi hathatta meg ennyire? – kérdeztem magamtól.

Előadás után követett engem a sekrestyébe, ott a nyakamba borulva bizalmasan feltárta egy bánatát, melyet már évek óta a lelkén viselt és nem mondott meg senkinek. Ez volt az, ami buzgóságában letörte. Nem volt ez hiba, nem volt ez bűn, hanem csak bánat, mely ránehezedett, és ez elég volt, hogy megakadályozza munkáját. Egészen boldogan vált el tőlem, és azt mondta, most már kész meghalni, sőt vágyódik is a halál után. Két nappal később, miközben a püspökkel beszélgettem, sürgöny érkezett, mely e papnak halálhírét hozta. Közöltem a főpappal azt, ami történt és együtt adtunk hálát az Úrnak, amiért megszánta a szenvedő lelket. – Látják, mit tehet a lelki zárkózottság olyankor, ha fájdalmat vagy kísértéseket szenvedünk.

Most mindnyájan erősen meg vagyunk róla győződve, hogy védekeznünk kell a kalózok ellen s erre a legjobb vértzet a bűntől való irtózás. Ha szerencsétlenségünkre ellenségeink hatalmába kerültünk, siessünk kiszabadítani magunkat a kezeik közül, amit mindig megtehetünk a jó gyónással. Nemrég mesélték nekem, hogy egy pap, amikor átutazóban volt valamely városon, ahol egyik barátja éppen az utolsó szentségekben részesült, elment őt meglátogatni, hogy áldásában részesítse. Amikor a beteg megpillantja egészen megzavarodva felkiált:

– Atyám, az Isten az, aki Önt hozzám küldi! Felvettem a haldoklók szentségeit a nélkül, hogy egy halálos bűnömöt be mertem volna vallani. Ó, siessen! Oldozzon fel!

A feloldozást megkapta, de mily örület az, ha valaki nem meri felfedni bűneit!

Azt ajánlom, hogy ezt az elmélkedést három lelki elhatározással fejezzük be. – 1. Ha életünkben súlyos bűnöket követtünk el, vagy megfontoltan bocsánatos vétkeket, kérjünk értük Istentől újból bocsánatot és újítsuk meg elhatározásunkat, hogy többé el nem követjük őket. – 2. Tegyük elhatározást, hogy a gyónásban, melyet most végezni fogunk, jól feltárjuk a lelkünket, különösen, ha valami bánt vagy szomorít minket. A lelkigyakorlatos gyónás sok lélek számára új és igazán szent élet kezdete. Kívánom, hogy Önöknél is így legyen. – 3. Az utolsó lelki aktus, melyet ajánlok, a vértanúk esküje. Mondjuk meg a jó Istennek, hogy szívesebben meghalunk és elszenvedünk minden gyötrelmet, mintsem hogy Őt halálosan megbántsuk; és még magasabbra emelkedve, valljuk meg Neki lelkünk mélyéből, hogy készek vagyunk inkább meghalni, mintsem hogy akár egyetlen megfontolt bocsánatos bűnt kövessünk el.

Ötödik előadás: A kalózok (folytatás) – a végső dolgok

A kalóztól nagyon kell félnünk, s ezért még egyszer vissza akarok térni e tárgyra, hogy azután minél jobban résen álljunk ellenük. Láttuk, hogy a bűnirtózás a vértet, melyet ellenük kell szegezünk. De van még más eszköz is, mellyel törékeny csónakunkat megvédhetjük e veszélyes ellenfelektől: ez a végső dolgainkra való gondolás. A Szentlélek mondja nekünk: „Minden dolgodnál gondolj a végedre, akkor sohasem vétkezel többé.” (Sir 7,40) Azért fontoljuk meg ebben az elmélkedésben azt a két végső dolgot, melyet senki ki nem kerülhet: a halált és az ítéletet.

I. A halál

Mi a halál a hit szemével nézve?

1. *A bűn gyümölcse.* – A halál őszüleink vétkének egyik büntetése. Ha ravatalra kiterített hullát szemlélünk, így kell szólunk: ó bűn, íme, a te műved!

2. *Az örökkévalóság kapusa.* – Az egyik egyházatya használja e kifejezést. Képzeld el, amint a lélek elhagyja ezt az életet; mihelyst meghallotta az ítéletet, szemben találja magát egy titokzatos személyiséggel, kinek három kulcs van kezében. Mögötte három kapu van. A lélek bemutatja neki az ítéletet. Ha a pokol az, amit megérdemelt, úgy a baloldali ajtó nyílik ki és a lélek alávettetik a szörnyűséges mélységbe. Ha a tisztítóhely, akkor a középső ajtó tárul fel s a lélek megadással s tisztulásra vágyakozva lép oda be. Végül, ha az ítéleten ez a szó áll: mennyország, akkor e személyiség, ki eddig szenttelen volt, kedvesen mosolyog és a ragyogó lélek a jobboldali ajtón át a mennyek országába lép. – Rajtunk áll, hogy ez legyen a mi boldog sorsunk.

3. *A halál mindenek elhagyása.* – Akár akarjuk, akár nem, az utolsó percben mindent el kell hagynunk. Tehát már mostantól kezdve se legyen semmi rendetlen ragaszkodásunk a teremtményekhez és szakítsunk el minden szálát, mely minket a földhöz fűz. Kövessük Isten egy tiszteletreméltó szolgájának e tanácsát: „Legyünk mindinkább és inkább kicsinyek és csekélyek.” Ó, ez egyszerű! Vannak, akik mindig azon igyekeznek, hogy gazdagodjanak, hogy gyarapítsák birtokukat. S nem beszélek itt a föld javainak bűnös birtoklásáról, hanem arról, mely megengedett. Vajon ez lenne a legjobb út az égbe? Bizony nem. Hanem az a másik, hogy mindinkább csekélyebbé legyünk. Így sokkal szabadabban mehetünk Isten felé.

Ott voltam egyik barátomnál utolsó perceiben. Ez az úr legalább ötvenszeres milliomos volt és én megkérdeztem akkor tőle, ragaszkodik-e még valamihez itt a földön.

– Atyám – felelte –, nem ragaszkodom semmihez, csak Isten szent akaratához.

Boldogok, akik így halnak meg. Szép példa ez nekünk szerzeteseknek, kik mindent elhagytunk Istenért. Bizalommal kell bevárnunk az isteni ígéret teljesülését: „Mindaz, aki elhagyta házát, vagy fivéreit, vagy nővéreit vagy atyját vagy anyját, vagy földjeit az én nevéért, százannyit kap és az örök életet fogja örökölni.” (Mt 19,29)

4. *A halál a szenvedések vége.* – E szempontból vigasztalódva kell rágondolnunk.

5. *A halál szeretetreméltó hírnök,* aki eljön értünk, hogy minket az égi hazába vezessen. Mily sokan vannak – szent lelkek, akik örvendezve fogadják a halált! Gyakran láttam ezt, s ez mindig egészen meghatott. Visszaemlékezem egy hölgynek igazán csodálatos szép halálára. Azelőtt rávettem, hogy életét a jótékonyság műveinek szentelje. Mikor látta, hogy már halálveszélyben van, megkérte férjét, írjon nekem, hogy felkeressem. Amikor a szobájába léptem, szinte áthatott engem a szentségnek légköre. A beteg, kinek arcvonásait az öröm egészen megváltoztatta, így szólt:

– Atyám, nem azért kérttem Önt, hogy meggyónjak, mert már az összes szentségekben részesültem és kész vagyok megjelenni Isten előtt, hanem azért, hogy köszönetet mondjak Önnek. Néhány évvel ezelőtt Ön megnyitotta előttem a jótékonyság terét, felkeltette érdeklődésemet a szegények és a betegek iránt s így megmutatta nekem az én utamat. Ezen haladtam azóta lankadás nélkül. Most nemsokára meghalok, de boldog vagyok, mert Istenhez megyek. – Akár az életet, akár a halált adja most nekem, nem akarok mást, mint az Ő szent akaratát. Bocsásson meg nekem, hogy ez utazással idefárasztottam, de föltétlenül meg akartam ezt köszönni egész szívemből.

Sírtam a meghatottságtól. Két nap múlva ennek a hölgynek a férje írt nekem:

„Atyám, a feleségem meghalt. Sokat szenvedett, de türelme és megnyugvása csodálatos volt. Íme, utolsó szavai: Istenem, felajánlom életemet azért a bűnösért, akit Páter Petit meg akar téríteni.”

Kevés idővel később ez a megtérés csakugyan bekövetkezett, s én ezt az áhítatos asszony imáinak és áldozatának tulajdonítom.

Lássuk most, kik fogadhatják így a halált mint kedves, szeretetreméltó hírnököt. Ezek: 1. azok, akik soha el nem vesztették a megszentelő kegyelmet halálos bűn által. Ilyenek többen vannak, mintsem gondolnák az emberek. – 2. Méginkább azok, akik soha eltökélt bocsánatos vétket sem követek el. Találhatók ily buzgó lelkek is. Bellarmin Szent Róbert, akit annyira lefoglaltak munkái, kinek annyi fontos ügyben volt szerepe, halála pillanatában elmondhatta, azt hiszi, sohasem követett el megfontolással bocsánatos bűnt. – 3. Azok, akik valóban hasznos és Isten dicsőségére irányított életet éltek. – 4. Azok, kik meghoztak Istennek valamely nagylelkű áldozatot. Így a szülők, akikben volt elég bátorság, hogy elváljanak gyermekeiktől, kiket Isten szerzetbe hívott, nagy vigasztalásban részesülnek majd a halál óráján. Méginkább áll a gyermekekről, kik mindent otthagytak, hogy Isten hívását kövessék. A halál órája az, melyen a mi Urunk beváltja rajtuk nagylelkű ígéretét, melyet az imént idéztem s mely minket az örök életről biztosít. – Ha így, a hit szemével nézzük a halált, ez számunkra mindig fény, vigasztalás, bátorítás lesz.

Lássuk most, mit kell gondolnunk a másik végső dologról, az ítéletről.

II. Az ítélet

Tudjuk, hogy halálunk után azonnal megítéltetünk, s hogy ítélobíránk Jézus lesz, a mi isteni Mesterünk. Mindaddig, míg itt vagyunk a földön, elkészíthetjük előre a fogadtatást, melyet bíránktól várunk, az ítélet anyagát és magát az ítéletet.

1. *A mi bíránk* Isten, következésképpen mindent tud és mi semmit el nem titkolhatunk előtte. Isten tehát végtelenül tökéletes, s ezért szükséges, hogy üldözze és büntesse a rosszat, melyet bennünk talál. A halál után mindnyájunkra az isteni igazság ideje köszönt be. Isten, tehát hozzáférhetetlen bíró, kit nem lehet megnyerni sem ajándékkal, sem ígérettel, sem mentegetődéssel. Isten, tehát mindenható, büntető kezéből ki nem menekülhetünk. Isten, tehát független, minden más ítélőszék felett álló. Az ő ítéletétől nem lesz fellebbezés.

De ezt az ítélőbírát, akitől félnünk kell, most megnyerhetjük magunknak. Hogyan?

a) Azáltal, hogy szeretjük őt. Nem tud ellenállni a szeretetnek. Most az irgalom ideje van itt, akkor lesz majd az igazságé. Ő, szeressük most a mi jó Mesterünket teljes szívünkkel, ez a legjobb eszköz arra, hogy megindítsuk és jóindulatúvá tegyük magunk iránt. Nem, én nem akarom, hogy bárki más ítéljen meg engem, mint Te, ó Jézusom!

b) Azáltal, hogy szeretjük azokat, kiket Ő szeret. Ő szerette édesanyját, nevelőatyját: Szent Józsefet, jegyesét: az Egyházat; az angyalokat és a szenteket; az ő kedves barátait: a szegényeket és a gyermekeket; és ellenségeit, a bűnösöket. Szeressük a bűnösöket ő miatta és imádkozzunk értük, amint Ő kívánja.

2. *Készítsük elő az ítélet anyagát.* Ez az anyag felöleli mindazt, ami életünket alkotta. Van ebben az összességben egy rész, mely büntetést s egy másik, mely dicséretet érdemel. Mindennap csökkenthetjük azt, ami büntetést érdemel és növelhetjük azt, ami jutalomraméltó. Tisztítsuk meg lelkünket őszinte, bánatos és Isten szeretetétől áthatott gyónásokkal és teremjük meg, mint az evangélium mondja: „a bűnbánat méltó gyümölcseit”, mert mindaz, amit kiengeszteltünk idelent, nem lesz felróva nekünk a másik életben. De ez még nem minden. Gyarapítsuk állandóan jótetteink tömegét. Ha azt akarjuk, hogy minden tettünk növelje érdemeinket, végezzük azokat a megszentelő kegyelem állapotában és tiszta szándékkal. Végül:

3. *Készítsük elő ítéletünket.* A legfőbb bíró egyeseket meg fog hívni, hogy a mennyek országába lépjenek, másokat az örök tűzre sújt. És kik számára tartja Ő fenn ezt a két ítéletet? A mi Urunk világosan megmondja. Íme, szavai: „Akkor majd így szól a király azoknak, kik jobbjára felül lesznek: Jöjjetek, Atyám áldottai, vegyétek birtokba a világ kezdetétől nektek készített országot. Mert éheztem, és ennem adtatok; szomjúhoztam, és innom adtatok, idegen voltam és befogadtatok engem, mezítelen és felruháztatok engem, beteg voltam, és meglátogattatok engem.” Akkor az igazak ezt felelik neki: „Uram! Mikor láttunk téged éhezni és találtunk téged szomjúhozni és italt adtunk neked? ...” És az Úr ezt fogja válaszolni nekik: „Bizony mondom nektek, amit egynek e legkisebb atyámfiái közül cselekedtetek, nekem cselekedtetek.” Azután azoknak, akik a balján vannak, a gonoszoknak ezt fogja mondani: „Távozzatok tőlem átkozottak az örök tűzre, mely az ördögnek készített és az ő angyalainak. Mert éheztem, és nem adtatok ennem, szomjúhoztam, és nem adtatok italt, idegen voltam, és nem fogadtatok be engem, mezítelen voltam, és nem ruháztatok engem, beteg és fogságban voltam, és nem látogattatok meg engem.” Akkor ezek is feleltek neki: „Uram! Mikor láttunk téged éhezni vagy szomjúhozni, idegenül vagy mezítelenül, betegen vagy a fogságban és nem szolgáltunk néked?” Akkor az Úr azt válaszolja nekik: „Bizony mondom nektek, amit nem cselekedtetek egynek e legkisebb közül, nekem sem cselekedtetek.” (Mt 25,34 sk.)

Halljuk meg az isteni Mester hangját, értsük meg szavát, míg nem késő.

Hatodik előadás: Az evezők

Miután láttuk, mi okoz hajótörést és mily eszközeink vannak, hogy ezt kikerüljük, folytassuk most bárkánk felszerelését. Már van iránytűnk és kormánykerékünk, helyezük el most az evezőket, melyek a lelki hajózásban ma szükségesebbek, mint valaha. Négy ilyen evező van. Ezek: az általános lelkiismeretvizsgálat, a részleges lelki számvétel, a gyónás és az önmehtagadás.

I. A lelkiismeretvizsgálat

Ez kitűnő és szükséges eszköz arra, hogy biztosítsuk előhaladásunkat a lelki élet útján. Mi mindennap kétszer, délben és este vizsgáljuk lelkiismeretünket egy-egy negyedóráig. A noviciátusban megmagyarázták nekünk, miként kell végeznünk mind az általános, mind a részleges lelki számvételt, de azért jó, ha buzgóságunkat mindig újra felszítjük. A gonoszlélek minden erejét összeszedi és minden ravaszágát felhasználja, hogy csökkentse szemünkben ezeknek a gyakorlatoknak jelentőségét. És sajnos, ez nagyon is gyakran sikerül neki. Mindnyájunknak lehet erről szomorú tapasztalatunk. Ha figyelmes pillantást vetünk elmúlt életünkre, látjuk, hogy rendszerint a lelkiismeretvizsgálatra fordítjuk a legkevesebb gondot. És annak ellenére, hogy ez – ismételten mondom – igen nagy jelentőséggel bír.

Hallgassuk csak, miképp gondolkozott a lelkiismeretvizsgálatról maga a Lelki gyakorlatok szerzője. A Jézustársasága kezdeti időiben, a mi atyáink, akik még igen kevesen voltak, alig bírták ellátni mindazt az apostoli munkát, melyet tőlük kértek, és áhítatgyakorlataikra csak igen nehezen találtak időt. Említést tettek erről Ignác atyának, ki ezt felelte nekik:

– Csak azt az egyet ígérjétek meg nekem, hogy egyetlen nap sem mulasztjátok el a déli és esti negyedórás lelkiismeretvizsgálatot. Ezt föltétlenül megkívánom.

Azért mondta ezt, mert tökéletesen megértette, mennyire szükséges a lelkiismeretvizsgálat ahhoz, hogy jól megismerjük magunkat s hogy hibáinkat és tökéletlenségeinket kiirtsuk.

Tudjuk, hogy a lelkiismeretvizsgálatnak öt pontja van:

1. Köszönjük meg Istennek sok jótéteményét, melyekben részesített. Mondjunk neki köszönetet nagy buzgósággal! Vigyük bele e köszönetbe egész szívünket! Köszönjük meg neki a megváltás kegyelmét, a hivatást, a reggeli szentáldozás kegyelmét és az összes különleges kegyelmeket.

2. Kérjük alázattal felvilágosítást, hogy felismerjük és meggyűlöljük bűneinket s minden hanyagságunkat is Isten szolgálatában.

3. Azután gyorsan vizsgáljuk meg magunkat utolsó lelkiismeretvizsgálatunk óta. Nem nehéz átfutni a nap különféle cselekvéseit: lefekvés, felkelés, elmélkedés, szentmise, szentáldozás, tanulás, reggeli, szentséglátogatások stb. Megkérdezzük magunktól, miképp feleltünk meg e kötelezettségeinknek. Fölkelés: friss, áhítatos volt-e? Elmélkedés: betartottam-e az előírt módszert? Komoly figyelemmel végeztem-e? Tettem-e gyakorlati jóföltételt a mai napra? Így mindjárt észre vesszük, mit hanyagoltunk el. Ez nem túl hosszú és nem is túl nehéz.

4. Indítsunk őszinte bánatot teljes szívünkben és bízva, hogy bocsánatot nyerünk.

5. Tegyük végül elhatározást, hogy Istent, aki oly jó, oly nagylelkű, többé meg nem bántjuk és befejezésül formáljunk még néhány jóföltételt azokra az esetekre, melyeknél gyakran hiányzik belőlünk a buzgóság és bátorság.

II. A részleges lelki számvétel

Ennek tárgya egy meghatározott pont, egy hiba, melytől különösen fontos, hogy megszabaduljunk, vagy egy erény, melyet meg akarunk szerezni. Aki komolyan végzi a részleges lelki számvételt, csodálatos eredményeket érhet el vele. Ez mindenható fegyver külső ellenségeinkkel szemben és magunkkal szemben is. De, hogy e győztes fegyvert jól forgassuk, ahhoz nagy pontosság és kemény állhatatosság kell. Pontosán kell vezetnünk számadásainkat, fel kell jegyeznünk győzelmeinket, de vereségeinket is. Íme, egy erre vonatkozó megkapó példa, melyet szívesen elmondok, mert magam voltam tanúja.

Ismertem egy gyárost, aki igen jó keresztény, sőt igazán áhítatos ember volt. Egyszer, amikor meglátogatott, bevallotta nekem, hogy igen szerencsétlen. Ez engem meglepett, mert úgy látszott, mindene megvan, ami a boldogsághoz megkívántatik.

– Atyám – mondta – több gyermekem van és sok munkást foglalkoztatok. Szeretem őket, de sem a gyermekeim, sem a munkásaim nem szeretnek engem.

S mikor ezt mondta, könnyek szöktek a szemébe.

Megkérdeztem tőle, tudja-e, mi ennek az oka?

– Azt hiszem, igen – felelte. – Nagyon heves vagyok és mindenkire ráripakodom: ebben kell a boldogtalanságom okának lennie.

Volt nálam néhány részleges lelkiismeretvizsgálati füzet. Fölajánlottam neki egyet és megmagyaráztam, miként kell használni. Eltávozott és magával vitte kis füzetét. Három hónap múlva visszajött és bemutatta, mindeddig az elképzelhető legharagosabb ember volt s e hibájából nem javult, noha hetenkint gyónt, megnéztem a füzetet. Első délelőtt: tíz haragkitörés, délután körülbelül ugyanannyi. A hónap végén az összeg legkevesebb 300 dühjelenet. A második hónapban felével kevesebb és a következőben újabb csökkenés a felére. Némi idővel később újra megvizsgáltam a füzetet és boldogan láttam, hogy az indulatosságok száma mindjobban és jobban csökken. Amikor az utolsó laphoz értem, egészen el voltam ragadtatva: az utolsó hónapban egyetlen haragosságot sem kellett feljegyeznie. – Nem sokkal később ez a gyáros súlyosan megbetegedett és egy évi kegyetlen szenvedés után meghalt. Elmentem imádkozni a ravatalához. A kedves nővér, aki ápolta, ekkor ezt mondta nekem:

– Atyám, ez az úr szent volt.

– Miből gondolja ezt, nővérem?

– Atyám, egy év óta hallatlan szenvedéseket kellett kiállania és soha nem panaszkodott s a türelmetlenség legkisebb jelét sem vettem észre nála.

– Nővérem – feleltem –, Ön nem tudja, hogy ez a leghevesebb természetű ember volt, akit csak találhat. A részleges lelki számvétel segítségével javult meg. Fordítsuk javunkra, nővérem, ezt a példát Ön is, meg én is.

Említettük, hogy a részleges lelkiismeretvizsgálatnak egy hiba kiirtására, vagy egy erény megszerzésére kell irányulnia. Sokan zavarban vannak, miképpen állapítsák meg a lelki számvétel anyagát, mert nincsenek igen szembeötlő hibáik. Azoknak, akiknél ez a helyzet, ajánlom: válasszanak három számvételi tárgyat, mindegyiket egy-egy hónapra. Az első hónapban imáink, lelkidolgaink végzését, a másodikban szabályaink egyik pontját, a harmadikban pedig a szeretet gyakorlását választhatjuk. Három hónap múlva újra vehetjük ezeket ugyanezen a módon. Azt hiszem, így áthaladva a legfőbb szerzetesi feladatokon, a szabályok legfőbb pontjain és mindazon, ami a szeretet gyakorlását illeti, igazán hasznos munkát végzünk.

III. A gyónás

Ez Istennek nagy jótéteménye. A gyónásban mind nagyobb lelki tisztaságot kell keresnünk, hogy így mindjobban tessünk Istennek és minél szorosabban egyesüljünk vele. A feloldozás nagy érték: növeli bennünk a megszentelő kegyelmet és segítő kegyelmeket eszközöl, hogy a jövőben elkerüljük a bűnt. A gyónásnak rövidnek, Isten iránti szeretettől elteltnek és minden zavar és nyugtalanság nélkül valónak kell lennie. Mégis gyakran megesik, hogy egyesek a gyónásból maguknak valóságos gyötrelmet, lelki vértanúságot csinálnak. Honnan van ez? Vagy onnan, mert azt hiszik, a gyónásban a legkisebb hibát is be kell vallani, vagy pedig egészen megzavarodnak a lelkiismeretvizsgálatban, nem tudván különbséget tenni a halálos és a bocsánatos bűnök között. – Jegyezzék már ezek egyszer végre meg, hogy a gyónásban csak azokat a halálos bűnöket kötelesek feltárni, melyeknek tudatában vannak. Tanácsos meggyónni a bocsánatos bűnöket is, legalább is a legnagyobbakat. Ámde emlékezzenek csak vissza, ahhoz, hogy valamely bűn halálos legyen, az anyagának súlyosnak kell lennie, elkövetésekor tudni kell, hogy ez halálos bűn és teljes beleegyezéssel kell elkövetni. Az őszinte lélek nagyon jól tudja, elkövetett-e ily bűnt.

Egyszerű hasonlat megérteti ezt velünk: A cellámban vagyok és nyugodtan dolgozom. Valaki belép, és ezt mondja nekem:

- Atyám, mennyi légy van az ön szobájában!
- Légy? Lehet, észre sem vettem.
- Ó, Atyám! Itt egerek is vannak! Nem látja őket?
- Lehetséges, hogy vannak, de engem nem zavarnak.
- De ha egy kutya jönne be?
- Azt észrevenném! És fölkelnék, hogy kizavarjam.
- És ha egy teve vagy oroszlán törne be?
- Azt hiszi, nyugodtan maradnék? Nem, nem! Menekülni igyekeznék és segítségért kiáltanék.

– No lám, gyermekeim, a legyek: ez az az ezer kis tökéletlenség, melyet mindennap elkövetünk. Egy keresztvetés a szenteltvízzel, vagy a bánat felindítása megsemmisíti őket. Az egér: ez a többé-kevésbé szándékos bocsánatos véték; majdnem a tudtunk nélkül surran be hozzánk. De ha egy kutya, azaz nagyobb bocsánatos bűn lép be a lélekbe, azt nem kell sokáig keresnünk, hogy rátaláljunk. És ha egy oroszlán törne be? Ó, a keresztény lélek megrettenne, segítségért kiáltana, és ez a segítség, ez a gyónás. Nem kell tehát kínlódnia és izgulni, elégséges egyszerűen, őszintén és röviden meggyónni és egész szívből bánatot indítani. Így új kegyelmeket nyer a lélek, érezni fogja a segítséget, a támaszt; egyszóval a gyónás kitűnő evező lesz, amely segít a gyors előhaladásban.

IV. Az önkéntes önmegtágadás

Nem arról van itt szó, hogy új kötelezettségeket rójunk magunkra, vagy előre szabályozzuk önmegtágadásainkat. Itt az önkéntes önmegtágadásról beszélek, melyet szabadon, minden kényszer nélkül, a mi Urunk iránti szeretetből végzünk. Ezer kis áldozat akad utunkban, melyekkel megörvendeztethetjük Jézus Szívét és melyek nekünk igazi boldogságot szereznek. Sőt ezekkel még más értékes kegyelmeket is nyerhetünk, pl. egy lélek megtérését, ki eddig ellenállt minden imának. Még a gyermekek is tudnak ily kis áldozatokat hozni és néha ezek által sikerül hibáikból megjavulniok. Erre nem egy példát tudok.

Egy 8–9 éves gyermek igen makacs s amellet puha, erőtlen jellem volt. Szülei jó kollégiumba adták bentlakónak, remélve, hogy a tapasztalt nevelőknek majd csak sikerül valamire jutniok e lázadó természettel. Az intézet szokásai szerint a gyermeket egy bölcselethallgatóra bízták. Így minden nagyobb tanuló mellett volt egy fiatalabb, akit ő

vezetett. A bölcsező komolyan vette feladatát. Tanulmányozta fiatal iskolatársát, és csakhamar észrevette, hogy két nagy szeretet van benne, a szenvedő Jézus szeretete és a csokoládé szeretete. Az ifjú nevelő elhatározta, felhasználja e felfedezését, hogy a kívánt javulást elérje. Kéretett tehát a szülőktől egy rakomány csokoládét. A következő pénteken adott a gyerekeknek egy táblát, miközben megjegyezte, hogy ez a nap az üdvözítő szenvedése emlékére van szentelve és nagy örömet szerezne Jézusnak, ha nem enne meg a nyalánkságot e napon. De azért tökéletesen szabadságában áll úgy tenni, amint akar, nem tiltanak meg neki semmit. Estére – azt hinnék – a csokoládé szépen elfogyott. De nem! A gyermek felmutatta az egész táblát. Bevallotta ugyan, hogy nem egyszer már-már az ajkaihoz emelte, de mindig ellenállt. Péntekenként többször megismételték ezt a próbát és mindig sikerrel. E kis önmegtagadás igen jó hatást gyakorolt a gyermek egész viselkedésére; valóságos átalakulás ment végbe benne; hibái eltűntek és nehéz helyzetekben is akaraterőről tett tanúságot. Mikor elérkezett a húsvéti szünet, szülei meglepve látták az előnyös változást: a gyermek szinte mássá lett az önmagán aratott győzelmek nyomán. Ezek ugyan látszatra csekélységek, de valójában semmi sem csekély, ami kedves a mi Urunknak.

Íme, egy másik hasonló eset. Egyik páterünk, aki beteg volt, szüleinek kastélyában tartózkodott. Előjáróim odaküldtek engem, hogy meglátogassam. Épp utazásra indulóban voltak. Feltűnt nekem egy kis, kb. 8 éves gyermek, aki sokat fáradozott a csomagok elrendezésével és különféle kis szolgálatokat tett.

– Gyermekem – mondtam neki –, ez túl nehéz neked, ezt a szolgáltnak hagyhatnád.

– Atyám – felelte –, azért teszem, hogy Anyukának örömet szerezzek.

E szavakat nagy lelki épüléssel hallgattam. – Az ebédnél láttam, hogy a gyermek, aki anyjával szemben ült, valahányszor új tálat hoztak, mindig figyelmesen ránézett, s a tekintetével kérdést intézett hozzá, melyet alig lehetett észrevenni; édesanyja ekkor felemelte egy vagy több ujját, s a gyermek a jelzett szám szerint vett a süteményből, gyümölcsökből stb. Ez a kis eljárás igazán tetszett nekem, s az étkezés után ezt mondtam a hölgynek:

– Asszonyom, úgy látom, rendkívül engedelmes, erényes kislány van.

– Úgy van, Atyám – felelte –, ő az én örömöm. Már egész kiskorától azon igyekeztem, hogy megismerje és megszeresse a jó Istent és a nélkül, hogy kényszerítettem volna, próbáltam rászoktatni, hogy Istenért néha kis áldozatokat hozzon. – Egyszer karácsonykor – két és fél éves volt akkor – elmondtam neki, mennyire szegényes volt a betlehemi istálló.

– Anyukám – kérdezte ekkor –, nem adhatnám oda az ágyamat a kis Jézusnak?

– Ez nem lenne önmegtagadás – feleltem –, mert ha te odaadnád az ágyadat, Anyukád beállítana egy másikat. Hanem ha a játékaidat oda akarod ajándékozni a szegény gyerekeknek, ez olyan, mintha a kis Jézusnak adtad volna.

Rögtön elment, összekereste minden játékát, és elhozta nekem. Csak azt kérte, hogy a gumimacskát megtarthassa, mert ehhez igen ragaszkodott.

– Mindent megtarthatsz – mondtam neki –, ha inkább így akarod. Egészen úgy tehetsz, amint neked tetszik.

Megtartotta a macskát és minden egyebet odaadott. Este az imánál, ahol együtt van az egész ház, a cselédség is, a kisfiam mellett volt. Úgy látszott, rejteget valamit a ruhája alatt. A lelkiismeret csöndjében előhúzza és felém nyújtja:

– Odaadom ezt is.

A gumimacska volt. És akkor túlradó örömeben tapsolni kezdett és felkiáltott:

– Mindent odaadtam, mindent odaadtam a kis Jézusnak!

Mindnyáján sírtunk a meghatottságtól. Azóta fiacskám áhítatos lelkületét soha el nem vesztette. Mindnyáján épülünk e gyermekben, láthatólag Isten áldása van rajta.

Íme: az önkéntes önmegtagadás a maga valójában, és pedig egy egész fiatal kisgyermeknél.

El akarok mondani még egy történetet Páter de Clorivière életéből. Ez a jó páter jezsuita volt, amikor feloszlatták a Társaságot 1783-ban és akkor is, amikor visszaállították 1814-ben. E zavaros időkben néhány évig Liège-ben lakott egy segítőtestvérrel, aki ápolta. A lelkekért való buzgósága egészen eltöltötte e pátert s ezért megismerkedett egy nyugalmazott kapitánnyal, aki minden vallásgyakorlat nélkül élt. Ez a katonatiszt beteg volt, és minden jel arra mutatott, hogy már nem fog meggyógyulni. Egyik látogatása alkalmával a páter megkockáztatta, nála e szót: gyónás De a beteg azonnal megharagudott, és kijelentette, ha még egyszer kiejti e szót, megszakít a páterrel minden összeköttetést. Ő azonban (elég hosszú idő múlva) újra visszatért erre, de nem ért el mást, mint hogy felkérték, hagyjon fel látogatásaival.

E páternek szokása volt, hogy sétái közben önmagával beszélgetett, kérdéseket intézve magához és felelve rájuk. E napon hallották, amint így szól magához az utcán:

– No lám, Atyám. Ez kellett neked! Nem vagy te képes arra, hogy megtérítsd ezt a lelket! Pedig meg kell lennie, mert az idő sürget. Lássuk csak, mit is tehetnél? Ó, egy gondolat! Te szereted az ebéd utáni csésze feketekávé: ma feláldozod ezt, hogy megnyerd a kapitány üdvösségét.

És meglegedetten dörzsölte kezét. Délben a segítőtestvér minden kérése ellenére szilárdan visszautasította és vissza is küldte a kávé. E pillanatban csöngetnek a kapun és kérik a pátert, jöjjön azonnal ilyen utcába, ilyen szám alá.

– Ilyen utca, ilyen szám! No lám, ez az én kapitányom! – és azonnal odasietett.

A katonatiszt ezt mondta neki:

– Atyám, nem tudom, mi történik velem, de néhány perc óta egészen hatalmába kerített az a gondolat, hogy meg kell gyónnom és lehetetlen neki ellenállnom. Legyen szíves, hallgasson meg.

Ez a kis önmegtagadás azonnal úgy megnyerte Isten szívét, hogy megadta a kívánt megtérést. Mi erre azt gondoljuk: No, ez nem volt nagy dolog. Igaz, de semmi sem kicsiny, amit a mi isteni Mesterünk iránti szeretetből teszünk.

Teljen tehát a kedvünk abban, hogy néha kis áldozatot hozunk Jézus szent Szívének, a Szent Szűznek, Szent Józsefnek, hogy megnyerjük egy lélek üdvösségét, vagy valamely kegyelmet, mely nekünk, magunknak kell. Ez boldoggá tesz majd minket s ugyanakkor előre is visz az erényekben.

Íme, a négy evező, melyekre szükségünk van: a két lelki vizsgálat, a gyónás és az önkéntes önmegtagadás. Igaz, hogy mindezt már régóta ismerjük, de a cél, melyet magam elé tűztem, mikor ezekről beszéltem, az volt, hogy jobban megbecsüljük, napról-napra tökéletesebben felhasználjuk őket, hogy így meg hozzák a lélekben minden lehetséges jó gyümölcsüket.

Hetedik előadás: A vitorlák

Szép látvány a hajó, mikor vitorláit kifeszítve, méltóságteljesen halad a tengeren. Ám a vitorlák nemcsak dísznek vannak! Mihelyt kedvező szél dagasztja őket, azonnal előreviszik a hajót, mely így segítségükkel szerencsésen el is éri az óhajtott kikötőt. A lelkiéletben vitorlák az ima és áhítatgyakorlatok s kedvező szél az Isten kegyelme. A kegyelemre föltétlenül szükségünk van. De Isten nagylelkűen meg is adja, ha kérjük.

Számos imagyakorlatunk van, melyek átfonják napjainkat és megnyerik nekünk Isten segítségét. E gyakorlatoknak két csoportja van: a szóbeli és az elmélkedő ima. Naponta van elmélkedésünk, részt veszünk a szentmisén, a szentáldozáshoz járulunk, van zsolozsmánk, vannak lelkiismeretvizsgálataink, reggeli és esti imáink, elmondjuk a rózsafüzért és még más gyakorlatok is váltakozhatnak a különféle rendek szabályai szerint. Nem azt mondom, hogy gyarapítsuk imáinkat, hanem hogy azokat, melyek elő vannak írva, tökéletesen végezzük. A jó imádság kellékei: az összeszedettség, a figyelem, a buzgóság, a bizalom.

I. Összeszedettség

A csekély összeszedettség egyik oka az előkészület hiánya. Amikor áhítatgyakorlatainkhoz fogunk, a lelkünk még tele van ezer különféle gondolattal, tervvel. Ezek a gondolatok természetesen elkísérnek minket és imádságunk egész ideje alatt alkalmatlankodnak nekünk. Azzal kell tehát kezdenünk, hogy eltávolítjuk őket magunktól. Ki kell vonnunk lelkünket a földi dolgokból és teljesen el kell magunkat zárunk előlük. Amikor imához kezdünk, gondoljunk néhány pillanatig arra, hogy Isten jelen van, s hogy mi az, amit tenni akarunk. Így imánk könnyebb és gyümölcsözőbb lesz.

II. Figyelem

Sose legyen imánk gépies! Gondoljunk a szavak értelmére, amikor kiejtjük őket. Hallottam egyszer egy papagájt, mely az Üdvözlégyet darálta. Nem tudta, mit mond s ez nem volt imádság. Sajnos! nem hasonlítunk-e néha hozzá, amikor imádkozunk?

III. Buzgóság

Ha imádság közben jól áthatna minket a gondolat, hogy a végtelen Fölség jelenlétében vagyunk, imáink sokkal buzgóbbak lennének. Fontoljuk meg pl. az elmélkedésben, Isten mily mélyen méltóztatik hozzánk leereszkedni, mennyire készséges, hogy mindig meghallgasson minket. A zsolozsma közben hasson át minket a végzett imánk szépsége: Isten dicsérete ez, melyet együtt énekelünk az angyalokkal. Minden áhítatgyakorlatunkban valami kimondhatatlan kapcsolat létesül köztünk és az ég között. Vajon e gondolatok nem szítják-e fel buzgalmunkat?

IV. Bizalom

Főképp bizalmunk hiánya miatt történik, ha nem nyerjük meg, amit kérünk. Hisz Isten annyira megkívánja bizalmunkat! És mindent meg is tett, hogy kiérdemelje. Mindig meghallgat minket, ha hiszünk szavában. Ha néha nem adja meg épp azt, amit kérünk, azért teszi, mert az a dolog nem felel meg nekünk, vagy mert valami jobb adományt tartogat

számunkra. Szent Gertrud egyszer arról panaszkodott az Úr Jézusnak, hogy egy személy, ki imáiba ajánlotta magát, nem nyerte el azt, amit kért. Az Isteni Mester így felelt neki:

– Gondold el, hogy egy gyermek garast kér atyjától, ez azonban azt mondja neki: „Fiam, nem jóra használnád fel; de íme, itt egy arany, ezt teszem perselyedbe. És valahányszor tőlem garast kérsz, mindig így teszek.” Vajon ez az atya nem hallgatta meg gyermeke kérését? Bizony még túl is haladta vágyait. Épp így az, amit e személy kért tőlem, nem a legmegfelelőbb neki. De kivételes kegyelmet tartok fenn számára, melyben majd részesítem, ha eljött az ideje.

Hasonlóan van velünk is gyakran. Legyen tehát teljes a bizalmunk Isten iránt és hagyjuk rá, hogy imáinkat azon módon hallgassa meg, mely a legjobb s melyet csak Ő ismer. Vagy hogyan akarjuk, hogy készséges legyen hozzánk, ha azt hisszük magunkban, hogy nem fog meghallgatni minket? Itt a földön, mely jótévőt lennénk képesek meghatni, ha azt mondanánk neki:

– Íme, ezt kérem Öntől, de jól tudom, hogy nem fogja megadni.

Csodálattal adózom annak a jó öregasszonynak, ki mikor püspöke megkérdezte tőle, bizalommal imádkozik-e a jó Istenhez, így felelt:

– Püspök atyám, én azt hiszem, hogy amit kérünk, azt már meg is kaptuk.

Mily kegyelmeket nem nyerhetnénk el, ha ilyen hitünk lenne! De mi nagyon hamar el is csüggedünk. Emlékezzünk arra a példára, melyet az Úr Jézus ad nekünk az evangéliumban. Egy ember jött és felkeltette barátját, hogy három kenyeret kérjen tőle, végül el is nyerte ezt alkalmatlankodásáért. Imádkozunk kitartással! Merjünk alkalmatlankodni Istennél, mert ezt igen szívesen veszi. Még arra is kész, hogy csodákat tegyen, csak hogy teljesítse vágyainkat. „Ha hitetek leend... ha e hegynek mondjátok is: kelj föl és merülj a tengerbe, megleszen. És mindazt, amit imádságban hittel kértek, megnyeritek.” (Mt 21,21–22)

Most a mi fővitorlánkról szeretnék még szólni, arról, melynek a leggyorsabban kell minket előrevinnie: ez a szív imája, a bensőséges együttlét a mi Urunkkal. Talán nehéz nekünk úgy tekintenünk Jézusra, mint barátunkra s úgy beszélni Hozzá? Pedig valóban jóbarátunk, Ő a mi legjobb barátunk, egyedüli igaz barátunk. Ő, meg kellene tanulnunk, hogy a legbensőségebb egyesülésben éljünk Vele. Mivépp szokott érintkezni barát a barátjával? A barátjával az ember mindenét megosztja, a jóbarátoknak bánataik és örömeik is közösek, nincs titkuk egymás előtt. Így menjünk mi is a mi Urunkhoz, aki minket annyira szeret s aki kéri tőlünk szeretetünket és oly forrón vágyódik, hogy velünk társalogjon.

Volt nekem egy barátom, aki igen gazdag és jótékony ember volt. Egy napon ezt mondtam neki:

– Mindenki tudja, hogy mi nagyon szeretjük egymást és ez igaz. És mindazonáltal – engedje meg, hogy ezt megmondjam Önnek – barátsága nem felel meg teljesen várakozásaimnak. Az első alkalommal, amikor Önhöz jöttem, hogy felkeltsem érdeklődését egy jótékony mű iránt, igen kedvesen fogadott és megengedte, hogy két kézzel markoljak az arannyal telt pénztárcájába. A második alkalommal Ön már kevésbé nyitotta ki pénztárcáját; nem nyúlhattam bele csak fél kézzel s azt mondtam magamban: Ha ez tovább is így folytatódik, nemsokára semmit sem kapok. Visszajöttem egy harmadik alkalommal is; azt mondták nekem, hogy Önnek most a feje fáj. A negyedik alkalommal azt felelték, hogy nincs itthon. Ez nem volt igaz. Ön, kedves barátom, otthon volt, láttam Önt a szalon ablakain keresztül. Bevallom, ez alkalommal kissé elszomorodva távoztam s az én szegény papi szívem azt kérdezte, hol található egy barátot, aki mindig kész arra, hogy meghallgasson és megsegítsen engem. – És ezt a barátot megtaláltam. Gazdagabb, mint Ön, ez kétségtelen; okosabb is, mint Ön, ez sem tagadható. Nagylelkűbb is, mint Ön, Ő soha sincs távol; mindig kész arra, hogy fogadjon, pénzszekrénye is mindig nyitva van számomra. Nem tesz nekem szemrehányást, csak azért az egyért, hogy nem jövök elég gyakran és nem viszek elég sokat.

– Kicsoda hát az Ön barátja? – kérdezte a gróf egészen meglepve.

– Hogyan? Nem találja ki? Ez a jó Isten, ez Jézus az Oltáriszentségben. Ha akarja, önmaga is megtapasztalhatja, hogy Ő az Ön legjobb barátja.

A gróf elgondolkozott ezen és nem habozott sokáig. Azonnal elment a püspökségre és engedélyt kért, hogy kastélya kápolnájában lehessen az Oltáriszentség. Az engedélyt megnyerte s ezentúl abban találta örömét, hogy gyakran meglátogatta az isteni Mestert és maga is élvezte, mily boldogság, ha valaki igazi barátot talált.

Viselkedjünk tehát úgy a mi Urunkkal, amint azt Ő maga kívánja; adjuk át magunkat teljes bizalommal az ő szeretetének: értsük meg és ízleljük ennek a bizalmas imának, az Istennel egyesült életnek boldogságát. Mennyország ez itt a földön!

S amit a mi Urunkhoz való viszonyunkról mondtam, éppúgy áll a Szent Szűz, Szent József és Őrőangyalunkkal való kapcsolatunkról is. Legyünk hozzájuk is bensőséges bizalommal, hagyatkozzunk rájuk s éljünk velük szent családiasságban. Önök megértik ezt, Önök szeretik azokat a képeket, melyek Jézus és Mária Szívét ábrázolják e felírással: „Őbennük minden bizalmam!” Adja Isten, hogy valóban így legyen! Legyen ez az elmélkedés számunkra új élet kezdete, mely az Úr Jézus szent Szívével való bizalmas egyesülés élete.

Nyolcadik előadás: A lobogó

Lobogó az a zászló, melyet a hátsó árbocra tűznek, hogy jelezze, mely nemzethez tartozik a hajó. A lobogó néha különféle díszeket, jelképeket visel, de legtöbbször egyszerűen különféle színű, hosszúkás szövetdarabokból készül. Mi lesz a mi lobogónk? Mily jelzést, megkülönböztető jegyet fog viselni? Én már választottam Önök számára: e jel Jézus szent Szíve lesz, mert mi az övéi akarunk lenni, s feléje kell irányulnia egész életünknek. – Soha nem adok lelkigyakorlatot a nélkül, hogy ne beszéljék Jézus szent Szíve tiszteletéről. Előbb e tisztelet előnyeiről fogok szólni, azután arról, hogy milyen módon kell gyakorolnunk.

I. Jézus Szíve-tisztelet előnyei

avagy ha inkább akarjuk: miért kell e tiszteletet lelkünk teljes buzgóságával magunkévá tennünk?

1. *Ez a mi isteni üdvözítőnk óhaja.* – Kinyilatkoztatta Alacoque Szent Margitnak: vágyódik arra, hogy a lelkek hozzá jöjjenek s így kiárasztassa rájuk szeretetének kincseit. Jézus szent Szívének gondviselése letört minden akadályt, mely e tisztelet elterjedését gátolja. Hogy történhetett, hogy a pokol minden erőfeszítése ellenére a Jézus Szíve-tisztelet az áradat sebességével terjedt el az egész Egyházban? Ezt az isteni Szív gondoskodásának köszönjük. 1899-ben az új század hajnalán, maga XIII. Leó pápa kihirdette: elérkezett Jézus Szívének korszaka. Miképpen történhetett ez? Ezt is az isteni Szív gondviselésének köszönhetjük. Miért van az, hogy e zavaros időkben, amikor a szabadkőművesség (és azóta hozzáfűzhetjük:... a kommunizmus, a harcos istentelenség, az újpogányság és a szekták ...) pokoli hévvel dolgozik a lelkek vesztén, a Szent Szív tisztelete továbbra is csodálatosan hódít? Ez megint csak azért van, mert ezt az oly szeretetreméltó isteni Gondviselés akarja így, mert ezáltal akarja növelni a lelkekben Isten szeretetét.

2. *A Szent Szív tisztelete a legjobb és a legrövidebb út az életszentségre.* – Gyakran voltam csodálatos változások tanúja azoknál a férfiaknál, kik lelkigyakorlatot végeztek. Többek közülük, amikor először jöttek lelkigyakorlatra, mindaddig nem éltek valami épületesen. De amikor megismerték a Jézus Szíve-tiszteletet, gyorsan haladtak. Könnyű volt ezt észrevenni, valahányszor visszajöttek, hogy a lelkigyakorlatokban megerősödjenek. Ismertem olyanokat is, akik szabadkőművesek voltak s a Jézus Szíve-tisztelet komoly gyakorlása révén odáig jutottak, hogy napi áldozok és valósággal szentek lettek.

3. *A Jézus Szíve-tisztelet hatékony eszköz, hogy elnyerjük a bűnösök megtérését.* – Csak próbálják ki a papok és a buzgó lelkek és meglátják, mily örömdetes eredményeket érnek el! Amikor a próbációs páterek instruktora voltam, ezt mondtam az én fiatal pátereimnek:

– Íme, Önök most már papok és nemsokára megkezdik apostoli pályájukat. Jól jegyezzék meg maguknak ezt: ha meg akarnak téríteni egy lelket, forduljanak Jézus szent Szívéhez a szeplőtelen Szűz által és biztosan sikerülni fog.

Néhány nappal később kértek egy páttert, hogy látogasson meg egy beteg plébánost. Az egyik páter elment, s a faluba érve arról értesült, hogy ott egy 90 éves aggastyán halálán van. Nyomorúságos ember volt ez: egy napon nem átalotta mondani, hogy meg fog ölni minden papot, aki hozzá merészkedik. A páterben rögtön felgyült a vágy, hogy megtérítse őt. A plébános kérlelte, hagyjon fel a tervvel, mert nagy veszélynek teszi ki magát. De a páter határozott, még a halál sem riasztotta vissza, sőt ez a kilátás inkább csak biztatta, mert azt mondta magában: szép dolog, ha valaki a lelkek üdvéért vértanú lesz. Elindult tehát a haldokló háza felé, mely fél mérföldnyire volt a plébániától. Útközben áhítatosan összeszedi gondolatait és ezt a rövid imát végzi:

– Jézus isteni Szíve! A páter instruktor mondta, hogy ha hozzád fordulunk szeplőtelen Édesanyád közbenjárásával, megnyerjük a bűnösök megtérését. Íme, Szent Szív, ezt a lelket kérem tőled, Mária által. Kérlek, add meg nekem, könyörögve kérlek!

Amikor e szerencsétlen ember háza közelébe ér, a szomszédok feléje sietnek, hogy feltartóztassák, mert komolyan féltették az életét. De a páter nem hallgat senkire. Megkérdezi, melyik az a ház, kopog és belép. Az aggastyán meglátva a papot, főlegyenesedik fekvőhelyén, rettenetes pillantást vet feléje, de azután azonnal megszelídül és így szól:

– Atyám, jöjjön közelebb és gyóntasson meg.

Ez a fiatal páter még sohasem gyóntatott, de nem jön zavarba. Leül és határozott hangon megadja a gyónás előtti áldást. Mivel a beteg nem gyónt elsőáldozása, azaz 80 év óta, azért kikérdezi, végigveszi vele Isten és az Egyház parancsait, majd gyónója őszinte és mély fájdalommal bánatot indít és azután a páter határozott hangon megadja első feloldozását, mely nyolcvan esztendő bűneire hull. Az aggastyán a legjobb lelkülettel és mélységes megindultsággal azt kérdezi, megáldozhatik-e másodszor is; ez lesz egyszersmind utolsó áldozása.

– Igen, kedves barátom, megáldozhatik. Egy óra múlva visszatérek, és elhozom Önnek az Úr Jézust, akit magához fogad és ugyanakkor a szentkenetben is részesül.

A szomszédok örömben dicső és díszes bevonulást akartak rendezni Jézusnak. A páter az Oltáriszentséggel virágokon haladt a templomtól egészen a szegényes házig. Az aggastyán megtérése őszinte és teljes volt s ez annak a buzgó és bizó imának köszönhető, melyet a szeplőtelen Szűz által intézett Jézus szent Szívéhez.

4. *A Jézus Szíve-tisztelet nekünk biztos menedéket szerez.* – Mindnyájunknak szükségünk van egy helyre, ahol lelkünk megnyugodhatik: és ahhoz, hogy megvigasztalódjunk, megértő, szerető szív kell. Hol lelhetnénk jobb menedékre, mint Jézus Szívében, mint Mária szívében? Keressük fel őket gyakran, ott védve leszünk mindattól, ami ártalmunkra lehetne vagy nyugtalaníthatna minket.

5. *Jézus Szíve megerősít, ha elernyed a lelkünk.* – Egy pillantás a Szent Szív képére, néha olyan, mint egy ostorcsapás, mely visszaadja erőnket. Emlékszem: egy este, miután egész nap szónokoltam és gyóntattam, igen fáradt voltam és nagyon vágytam lepihenni. Már majdnem elaludtam, amikor hallom; hogy kocsí áll meg a kapu előtt. Rögtön ezt mondtam magamban:

– Biztosan engem keresnek.

Valóban úgy volt: egy barátom haláltusában volt s a karjaim közt akart meghalni. Bevallom, hogy e percben igen kevés buzgóságot éreztem magamban. Felkeltem ugyan s igaz, hogy nem morogva, de kissé lassan. Pillantásom azonban egyszerre a Szent Szív képére esett, meglátva a keresztet, a töviskoszorút, a vérző sebet, mély megindultságot éreztem. Mintha a mi Urunk ezt mondaná nekem:

– Szerettelek és feláldoztam magam érted. Nem akarsz te is hozzám való szeretetből áldozatot hozni a lelkekért?

A felelettel nem haboztam: egy pillanat múlva már a kocsiban voltam. Az éjszakát a beteg mellett töltöttem, aki valóban a karjaim közt halt meg, – és másnap egész felfrissülve éreztem magam, mintha hosszú álomban pihentem volna.

Igyekezzünk megérteni Jézus Szívének tanítását, és ha a képére nézünk, hallgassunk arra, amit nekünk mond, és tegyük meg azt, amit tőlünk kíván.

6. *A Jézus Szíve-tisztelet táplálja a többi nagy tiszteletet.* – Táplálja az Oltáriszentség, az üdvözítő kínszenvedése és a Szent Szűz tiszteletét. Lehetetlen igazán szeretni Jézus szent Szívét úgy, hogy ne éreznénk ugyanakkor forró szeretetet az Oltáriszentség iránt. A kínszenvedés titkait is jobban megértjük, ha azokat az üdvözítő szent Szívében szemléljük, a helyett, hogy csak magukban elmélkednénk róluk, mert így jobban megismerjük, mily érzelmek töltötték el Jézust szenvedései közt. Ami a Szent Szűz tiszteletét illeti, minél jobban szeretjük Fia Szívét, annál jobban fogjuk szeretni Édesanyját. Jézus szent Szívébe Mária

szívén keresztül jutunk. E két szívet nem lehet egymástól elválasztani: szorosan egybekapcsolódtak itt a földön, méginkább egyik az égben.

II. A Jézus Szíve-tisztelet gyakorlása

Elsoroltam Önöknek a Jézus Szíve-tisztelet legfőbb előnyeit, most a gyakorlására térek. E tisztelet megfelel minden időnek, minden korban, minden körülmény között és minden állapotban. Gyakorlatai közt, melyeket magunknak kitűzhetünk, különösképpen ötöt szeretnék önöknek ajánlani: egyet minden napra, egyet a hétre, egyet minden hónapra, egyet az évre és egyet minden időre.

1. *Mindennapra.* Íme, két ima, egy reggelre: a nap felajánlása; s egy másik estére, amikor a bevégzett napot átadjuk Jézus szent Szívének. E két imában megemlítem a Szent Szüzet és Szent Józsefet is. Már sokezer példányban elterjesztették ez imákat s azt hiszem nagyon sok jót eszközöltek.

Reggeli ima: Mindenható mennyei Atya! Felajánlom Neked mai napomat Jézus szent Szíve tiszteletére, Mária szíve tiszteletére és Szent József tiszteletére. Egyesülök mindazzal, ami jót ma az egész világon Szent Szíved tiszteletére tesznek. Mindenkit felül szeretnék múlni a szeretetben és buzgóságban, ó Jézus szent Szíve, ó Mária szeplőtelen szíve, ó Szent József! Amen.

Esti felajánlás: Ó jóságos Jézus, a te Szent Szívedbe helyezem, Szűz Mária szeplőtelen szíve, Szent József tisztaságos kezei által és szent őrzőangyalom által egész napomat, úgy amint van, a jóval és rosszal, mely benne található, hogy szereteted tüzeiben a rossz megsemmisüljön, s a jó megtisztulva méltóképpen legyen felajánlható a mennyei Atyának. Amen.

2. *Minden héten.* – Nem azt ajánlom, hogy bármit is hozzácsatoljunk pénteki áhítatgyakorlatainkhoz, hanem csak hogy minden cselekedetünket tökéletesebben végezzük e napon, hogy így kedvesebbek legyünk Jézus szent Szívének. Végezzük jobban imáinkat, tartsuk be hűségesebben szabályainkat, teljesítsük gondosabban kötelességeinket... stb.

Ajánlottam ezt egyszer egyik lelkigyakorlatomban, melyet a premonstreieknek adtam, azonban ugyanakkor bevallottam aggodalmamat is, hogy e gyakorlatot eleinte majd buzgón felkarolják, de azután lassan-lassan abbamaradt a jó szokás. Egy fiatal szerzetes azonban eloszlatta aggályomat. Elöljárói engedélyével egy kartonlapra nagy betűkkel felírta: „Holnap péntek. Páter Petit tanácsa.” – Csütörtökön este még a rendházban voltam. Elhaladva az egyik folyosón, ahol eddig semmit sem vettem észre, nagy hirdetmény tűnt szemembe. Kíváncsian, mint Éva minden gyermeke, odamentem s nagy meglepetésemre, de élénk megelégedésemre, tanácsomat olvastam ott. Azóta ezt a kedves eljárást megismertettem mindenütt, ahol lelkigyakorlatot adok s így a hirdetmény szokása elterjedt szemináriumokban, szerzetesházakban, nevelőintézetekben. Ha pénteken látogatok el valamely szerzetesházba, el nem mulasztják, hogy el ne vigyenek a hirdetőtáblához. Azt is elmondták nekem egy intézetben, ahol gyakorolják e tanácsot, hogy pénteken a gyermekek sokkal jobbak.

Látják; mennyi előnyt egyesíthetünk így! Mindenekelőtt a Szent Szív számára: jobban tisztelik őt a neki szentelt napon; azután önmagunknak: a pénteki napot buzgóbban töltjük; s végül a többiek számára: kedvesebbek, előzékenyebbek vagyunk mindenkire.

Elmondom Önöknek még azt is, mivel Önöknek mindent elmondok, hogy csütörtökön este nagy örömet érzek, ha arra gondolok, hogy a másnapot annyi lélek szentebbül fogja tölteni, hogy jobban tesszen Jézus szent Szívének. Ha éjjel felébredek, ezekre a hirdetményekre gondolok, melyeket annyi különböző helyen kifüggesztettek s akkor boldog vagyok, igazán boldog ...

3. *Minden hónapban.* – A havonkinti gyakorlat az elsőpénteki szentáldozás. Az elsőpénteki napot az Egyház a Szent Szívnek szentelte. Az elsőpéntek megőrzése Önöknek

bizonyára kedvelt áhítatgyakorlata. Az engesztelő szentáldozás, az ünnepélyes megkérlelés, a Szentatya által jóváhagyott letenye, a felajánlás: kitűnő gyakorlatok e napra. Az elsőpéntek megőrzése, hála Istennek, jól meggyökerezett nálunk. Gand püspöke említést tett egy ipari központról, ahol 5000 munkásférfi és munkásasszony minden elsőpénteken hűségesen felkel kora reggel, hogy megáldozzon. Azt hiszem, hogy a Jézus Szíve-tiszteletnek köszönhető és annak a bátorságnak, mellyel a katolikus iskolákért küzdöttünk, – és talán a száműzött szervezetek iránt tanúsított szeretetnek is, hogy Belgium hűséges maradt Istenhez és katolikus kormányzatot őrzött meg.

4. *Minden évben.* – Ez a Jézus Szíve-ünnep megőrzése, és pedig a lehető legnagyobb méltósággal és fényvel. Itt nincs semmi külön mondanivalóm.

5. *Minden időre* szóló gyakorlat: ez a szent buzgóság, hogy mindenütt elterjesszük Jézus szent Szíve tiszteletét. Legyünk igazi apostolok. Gyűljön lángra a mi Urunk iránti szeretetben és igyekezzünk minden lélekben meggyújtani ezt az isteni lángot. Ne mulasszunk el egyetlen alkalmat sem, ne hagyjunk felhasználatlanul semmi jó eszközt és ne feledjük el ezt a nagyszerű ígéretet, melyet a mi Urunk tett: „Azoknak nevét, kik e tiszteletet terjesztik, kitörölhetetlen betűkkel írom Szívembe.”²

² L. Zsámár Jenő: *Íme, a Szív! A Jézus Szíve-tisztelet legfontosabb idézetei Alacoque szent Margit iratai alapján.* Korda 2. kiadás.

Kilencedik előadás: A kötélzet – a horgony

I. A kötelek

Számos kötél van, mely a hajó felszereléséhez tartozik és elősegíti kezelését. Így köteleket alkalmaznak az árbocok fenntartására, a vitorlák kifeszítésére és bevonására stb... Az egyes köteleknek még külön nevet is adnak a szerint, hogy mire valók. A kötelek, melyek minket a szerzetesi életben Istenhez kötnek: a fogadalmak, a szerzet törvényei, a szabályok, munkakör (foglalkozás) és a ház szokásai.

1. *A fogadalmak.* A szegénység fogadalma. – Tudjuk, mennyire szerette a mi Urunk a szegénységet. Ő maga mondta, hogy nem volt, hol fejét lehajtsa. Az üldözések sok szerzetesnek, apácának adtak alkalmat, hogy különféle módokon gyakorolják a szegénységet. Nehéz üldözéseket szenvedtek és áldották ezekért Istent. Ragaszkodjunk mindig a szerzetesi szegénységhez úgy, mint a mi legdrágább kincsünkhöz.

A tisztaság fogadalma. – E pontban nincs szükség hosszú magyarázatokra. Szent Ignác azt mondja, hogy aki a tisztaság fogadalmát tette, annak az angyalok tisztaságát kell utánoznia: tisztaság a gondolatokban, vágyakban, tekintetünkben, olvasmányainkban és minden dologban.

Az engedelmesség fogadalma. A szerzetesi engedelmesség kiválóságairól már szoltam. Ezáltal mindig biztosak lehetünk, hogy Isten akaratát teljesítjük. Amikor hivatásomban döntenem kellett, az a megfontolás vezetett a Jézustársaságba, hogy ott mindenben kihangsúlyozzák az engedelmisséget. Ó drága engedelmisség! Ki mérheti fel a boldogságot, melyet te a hűséges szerzetesnek szerzel?

2. *A szerzet törvényei.* – A szerzet törvényei, ha pontosan betartjuk, kitűnő kötélzet, mely minket Istenhez köt és az égbe von, mert mindez az evangéliumon alapul. E törvényeket teljesen az isteni Mester lelkülete hatja át. Őrizzük meg tehát őket a legcsekélyebb változtatás nélkül és igazodjunk életünk mindenben hozzájuk.

3. *A szabályok.* Szabályokon azt a módot értem, melyen fogadalmainkat és a törvényeket be kell tartanunk. A szabályokról is azt mondom, amit az engedelmisségről mondtam, mert ez a kettő egymásba kapcsolódik. Szabályaink, ha jól betartjuk őket, mintegy aranylánccal fűznek minket Istenhez. A lánc első szeme Isten kezében van, az utolsó nekünk esik kezünk ügyébe. Rajtunk áll, hogy megfogjuk és el ne engedjük többé. Azonkívül minden alkalommal, mikor betartjuk szabályainkat, új láncszemet ragadunk meg s így állandóan közeledünk Isten felé. – Elgondolhatjuk szabályainkat úgy is, mint arany sínpart, melyen az ég felé utazunk. Ha hűek vagyunk szabályainkhoz, akkor sose siklunk le a sínekről. A mozdony így egyenesen robog és maga után von sok-sok kocsit, azaz lelkeket, kiket buzgóságunk által nyerünk meg.

4. *A foglalkozás.* Isten jelöli meg nekünk előljáróink szava által azt a feladatot, melyet a házban teljesítenünk kell. Fogadjuk el ezt Isten kezéből és végezzük a lehető legnagyobb tökéletességgel. A közösség számít ránk és joggal; s nekünk kötelességünk, hogy e bizalomnak megfeleljünk. A mellett mindenkinek úgy kell végeznie munkáját, hogy ne avatkozzék a mások dolgába. Ha ez nem így lenne, teljes zűrzavar keletkeznék. A szerzetesközösség különböző feladatait zenekarhoz hasonlíthatjuk. Az előljáró a karmester, a többi mind a maga kottájából játszik. Isten hallgatja az égi magasságból, Jézus hallgatja a tabernákulumból. Ha az összes zenészek jól játszanak, ütemben és hamis hangok nélkül, ez tetszik a jó Istennek. De ha az egyik, a helyett, hogy a maga szerepével törődnek, egyszercsak megszakítja a szomszédja játékát:

– Mit csinál? F? hát nem látja, hogy ez itt D?

Furcsa egy hangverseny lenne ez! Ez a hasonlat megérteti velünk, mi történék a szerzetesi közösségben, ahol az egyik beavatkoznék a másik munkájába. Nem lehetne többé semmi rendet tartani.

5. *A ház szokásai.* Ezen a napirendet és a nap különböző gyakorlatait értem. Itt a szerzetes közösséget ingaórához hasonlíthatjuk. Az órában különböző kerek vannak, egyesek nagyobbak, mások kisebbek. S ott van az inga is, mely az egész szerkezetet mozgásba viszi s ezt magát rúgó mozgatja. Az inga az előljáró s a rúgó, mely mozgatja, a jó Isten, akit alattvalóival szemben képvisel. A ház minden tagja kisebb vagy nagyobb kerék a rábízott feladatok fontossága szerint. De meg kell jegyeznünk, hogy Isten előtt minden feladat egyenlő, azaz inkább az, ami őket Isten szemében nagyvá teszi, a hűség és a szeretet, mellyel teljesítjük őket. Minden gyakorlatunkat pontosan a jelzett időben kell kezdenünk s ugyanolyan pontosan be is fejeznünk, és mindenben a szokásokhoz kell alkalmazkodnunk. Ha egy kerék, akár a legkisebb is, megszűnik forogni, az óra egyszerűen megáll. Vegyük példának egy intézetben a lámpák gondozását (abból az időből, amikor még petróleummal világítottak). Íme az, akire ezt a feladatot bízta, így szólt magához:

– Én csak kicsi kerék vagyok, melynek nincs semmi jelentősége és oly fáradt is vagyok. Tehát lepihenek egy kissé, a dolgok azért mennek tovább.

De épp tél közepén vagyunk, már négy óra, öt óra s az osztályban éjszakai sötétség, a folyosókon a növendékek egymásba ütköznek s a kis kerék még mindig csak alszik. Látják, mily állapotba jutott a ház? S miért? Egyszerűen csak azért, mert a kis kerék nem töltötte be feladatát. Sose legyen ez így az Önök közösségében, de legyen mindig úgy, hogy a jó Isten az életükről pontosan leolvashassa, hány óra van.

Mielőtt befejeznék e tárgyat, mondjunk még néhány szót a kötélhágcsókról, melyek segítségével a matrózok és hajóslegények felkúsznak az árboc végében lévő árbockosárba s melyekkel mindenhova eljutnak, ahova kell. A mi kötélhágcsóink a röpimák. Meg kell szoknunk, hogy általuk gyorsan és megerőltetés nélkül Istenhez emeljük lelkünket. Munkánk közben, jövet-menet, mért ne vetnénk időközben pillantást az ég felé, hogy megdicsőítsük Istent, imádjuk Jézust az Oltáriszentségben, üdvözljük a Szent Szüzet, vagy őrangyalunknak ajánljuk magunkat? Életünk így állandó imádság lenne. Gonzága Szent Alajos a szemlélődő ima nagymestere volt. Egy napon mindaddig újra kezdte elmélkedését, míg el nem érte, hogy egy teljes órát elszórakozás nélkül imában töltött. Imája öt óra hosszat tartott. Az Úr megjutalmazta erőfeszítését, és e naptól annyira uralkodott képzeletén, hogy hat nap alatt minden imában való elszórakozása összesen nem tartott tovább egy Üdvözlégnél. Amikor 1591-ben Rómát Pestis sújtotta, a betegek segítségére sietett, és főképp azokkal törődött, kiket a legsúlyosabb állapotba döntött a ragály. Hamarosan ő maga is elkapta a bajt. Előljárói ekkor nem engedték meg neki a hosszú imát, csak a röpimákat s néhány rövid szentséglátogatást. A fiatal szerzetes tökéletesen szót fogadott, mert az engedelmisséget igen szerette. Pazzi Szent Mária Magdolna gyakori elragadtatásainak egyikében látta őt Istennél és felkiáltott:

– Ó mily dicső Alajos, Ignác fia! Nem tudtam volna elgondolni ennyi dicsőséget az égből, amennyit Alajosban látok.

És hozzáfűzte:

– Szeretettől égő vágyakozásai, melyek szívéből kitortek, lángoló nyilakként egyenesen Isten szívéhez röpültek és mint a kegyelmek esője tértek vissza hozzá.

II. A horgony

A horgonyt a víz mélyébe vetik, hogy a hajót szilárdan lekösse ott, ahol meg akarják állítani. A tökéletes, feltétlen engedelmisség, minden előljáró, minden törvényes felsőbbiség iránt s a gyóntatóval szemben, aki különösképpen Jézus Krisztus helyettese. A gyóntató iránti

engedelmességet illetőleg fel szeretném világosítani és meg szeretném nyugtatni azokat, akiknek nincs bizalmuk és nyugtalan a lelkük. Engedjék meg, hogy ez alkalommal magamat is felléptessem.

Íme, itt a gyóntatószékben egy jó nővér, ki egészen meg van zavarodva. Teljesen feltárja előttem a lelkét s én ezt felelem neki:

– Jól van, most már eleget mondott és tökéletesen ismerem lelkiállapotát. Most megadom a feloldozást, mely letörli múlt életének minden hibáját. Ne térjen soha többet vissza arra, amit nekem most mondott, ne is gondoljon erre, én mindent magamra vállalok.

Mit hozhat majd fel ez a nővér mentségére az ítélet napján? Ezt fogja mondani:

– Istenem, én meggyóntam Páter Petitnél és ő azt mondta, ne törődjem többet a múlttal.

– Engedelmeskedtél?

– Igen, Uram.

– Jól van. Én minden hatalmat megadtam Páter Petit-nek, neked csak engedelmeskedned kellett, lépj be a mennyországba!

De hamarosan én magam leszek az, jóságos Mesterem, ki bírói széked elé érkezem, hogy megítéltessem. Azt hiszem, hallom, amint mondod nekem:

– Jöjj, én kis Páter Petit-em!

Az én jó Jézusom, bizony ezt fogja nekem mondani, hiszen annyira szeretem!

– Páter Petit, te sokat gyóntattál életedben.

– Igen Uram, sok ezren fordultak hozzám.

– És mindig elég bölcsen jártál el?

– Valójában, én Istenem, talán nem, de a szándékomban, azt hiszem, igen.

– Lássuk csak. Azt mondtad ennek a nővérnek, hogy ne foglalkozzék többet a hibáival és ne is gondoljon többé rájuk, pedig egy és más még kétes volt ott.

Kész az én feleletem erre, mert már régóta meggondoltam:

– Jóságos Mesterem, ha Te lettél volna a helyemben s láttad volna e szegény teremtést a lábaidnál, úgy amint volt, Te is úgy tettél volna, amint én, biztos vagyok ebben.

És Jézus azt feleli majd nekem:

– Igazad van, Páter Petit. Éljen az irgalmasság!

Én is belépek a mennyországba s az én kis bűnbocsánatot nyert báránykám nagy boldogan fog majd elém sietni.

Tehát még egyszer: bizalom! Engedelmeskedjünk tökéletes gyermeki egyszerűséggel s akkor nem lesz semmi felelősségünk, az teljesen a gyóntatót terheli.

Kapcsolódjunk mindig Istenhez az értékes kötélzet által, mely hozzá fűz, emelkedjünk gyakran hozzá a röpmák révén s végül éljünk mindig édes békeességben, lelket erősítő bizalomban, azáltal, hogy gyakoroljuk az értékes, az áldott, az isteni engedelmességet!

Tizedik előadás: Az árboc

A hajón különösképpen szembeötlik az árboc. A templom tornyához lehetne hasonlítani. Mint a templom tornya, úgy az árboc is az ég felé emelkedik, úgy tetszik, arra int minket: Sursum corda! emeljük a magasba szíveinket! Azt mondhatnám tehát, az árboc gondolataink és érzelmeink emelkedettségét jelképezi. De a lelkiéletben, aki fel akar emelkedni, annak meg kell alázkodnia. Így jutunk el az üdvösség és a tökéletességre törekvés alapvető erényéhez s ez az áldozatosság. – Ne találják tehát különösnek, ha az árboc kapcsán az alázatról beszélek.

Hogy jól megértsük az alázatosságot három fokozatában, röviden előadom Önöknek Szent Ignác elmékedését a „két zászló”-ról, Luciferéről és Jézus Krisztuséről.

Gondoljuk el először a kárhozottak fejedelmét, Lucifert a babiloni síkságon tűzből és füstből való trónján, amint mindenfelé irtózatot kelt maga körül. Most kioktatja csatlósait, az ördögöket, hogy mily eszközökkel szerezhetik meg az embereket, akikben Isten képét gyűlöli. Arra tanítja őket, használják fel az egyes emberek gyengéit, szenvedélyeit, rossz hajlamait, sőt még az erényeiket is, hogy így cselet vetve nekik, lerántsák őket az örök pusztulásba! És hányan vannak, akik nemcsak hogy magukat engedték elcsábítani, hanem még maguk is dolgoznak felebarátaik pusztulásán! És nehogy azt higgyük, nekünk szerzeteseknek nem kell félnünk, mi biztonságban vagyunk minden veszélytől! A gonosz szellem gyakran eléri, hogy pl. hibázunk az alázatosság vagy a szegénység ellen.

Hogy jobban bemutassam Önöknek, mily ügyesen jár el a gonosz, újra szerepeltetem magam. Azt, amit most Önöknek elmondok, csak egyszerű elgondolt eset, de meg is történhetett volna, ha kevésbé vigyázok a pokol cselvetéseire.

Gondolják el tehát magunknak, hogy az én koromban, kilencven évvel, egyszerre csak hiúskodni kezdek. Jön az ördög s fülembé súgja, hogy breviáriumom már nagyon elnyútt és nem is nagyon tiszta. És ezt épp az elmékedés idején teszi! S íme, én hallgatok rá s a helyett, hogy elmékednék, elkezdek okoskodni:

– Valóban, ez a breviárium már nem megfelelő. Föltétlen szereznem kell egy másikat. Igen, de hogyan? – Ah, ott van az én egyik gyónógyermekem, kitűnő lány és gazdag, ő szívesen megajándékoz ezzel. Könnyen elhivathatnám a beszélőszobába valamilyen ürüggyel. Én majd kezemben a breviáriummal érkezem oda s aztán más ürügyet találok, hogy elmenjek, mondjuk valamit megkeresni, és – mintegy véletlenül – a breviáriumot otthagynom az asztalon. Látogatóm, mint Éva lánya, lapozgat benne, hogy megnézze a képeket, így látja majd, hogy mily állapotban van s mikor visszatértem, ezzel fogad:

– Atyám, micsoda breviáriuma van! Önnek már másakra van szüksége. Engedje meg nekem, hogy felajánljak Önnek egy újat!

– Oh! nem gyermekem, jó nekem ez is. Egészen zavarba hoz...

– Atyám! ezt nem tilthatja meg nekem. El fogom küldeni.

Hogy rendezzem most el az ügyet előljáróimmal? S miként a lelkiismeretemmel? Ez nem könnyű dolog. – De végre is íme, itt vagyok új, aranszegélyű breviáriumommal. – Ilyen a hiúság kerülő útja. – Majd a vidékre utazok prédikálni s természetesen gondom van rá, hogy az értékes könyvet el ne felejtsem. A vonaton utasok vannak s én kiteszem szép breviáriumomat, hogy lássák. Hátha azt mondják magukban:

– Oh, ez a páter bizonyára nagy személyiség, talán maga a Provinciális!

Íme, hova vezethet az ördög! Piruljunk, amiért oly könnyen engedjük, hogy hálójába fogjon, de főleg dolgozzunk erélyesen azon, hogy szívünket a teremtményektől elszakítsuk s legyünk mindig készen arra, hogy mindentől megfosszanak.

Képzeld el most a mosolygós tájat Jeruzsálem közelében és a mi Urunkat, nem mint a sántát trónon, hanem minden pompa nélkül, kedvesen alattvalói között, kik hűséges társai. Alázatosságra oktatja őket példájával és szavaival egyaránt. Megérteti velük, hogy az igazi boldogság a szegénységben, a megaláztatásban s a szenvedésben van. Lucifer táborában dolyföt, uralomvágyat látunk, itt minden csupa kedves leereszkedés, alázatosság. Bárcsak jól megértenénk a mi jó Mesterünk tanítását és örömmel gyakorolnánk!

Szent Ágoston így határozza meg az alázatosságot: *Amor Dei usque ad contemptum sui*, Isten szeretete önmagunk megvetéséig; és a gögöt: *Amor sui usque ad contemptum Dei*, önmagunk szeretete Isten megvetéséig. Szent Ignác erre a meghatározásra támaszkodva, az alázat három fokát különbözteti meg. E három fokról minden lelkigyakorlatban beszélek, még a gyermekeknek is, és rendszerint jól megértenek, még a legfiatalabbak is.

Első fok: Az a lelkület, melyben inkább meghalunk, inkább elszenvedünk bármi kint, mintsem hogy egyetlen halálos bünt kövessünk el. Ez a lelkület szükséges az üdvösségre, és önökben mindnyájukban kétségen kívül meg is van, ezért nem is szólok róla többet.

Második fok: Ez a hasonló lelkület, ha csak megfontolt bocsánatos bűn elkövetéséről van szó. Ez már sokkal tökéletesebb, de azért számos lélek eljutott erre a fokra és azt hiszem, Önök is. Kérjük az Úr kegyelmét, hogy megerősítse Önöket ebben.

Harmadik fok: Ez itt kissé körülményesebb és könnyen hamis fogalmakat alkothatunk magunknak, de ha figyelnek, nem nehéz megérteni. Figyeljenek hát jól rám! – Az egyik oldalra helyeztem a gazdagságot, megtiszteltetést, élvezeteket; a másikra a nélkülözést, megaláztatást, szenvedést. Ha azt mondják nekem, válasszak a kettő közül, kérdezem: Hol nagyobb Isten dicsősége? Erre ezt felelik: Isten dicsősége egyenlő lesz mind a két esetben. Erre én a megaláztatásokat s a szenvedést választom. Miért? Mert az én jószágos üdvözítőm is szenvedett és megaláztatott. Azt akarom szeretni, amit Ő szeretett; azt akarom választani, amit Ő választott, mert a szeretet hasonlóságra törekszik. – Jól megértettük ezt? Ha Isten dicsősége mind a két esetben egyenlő, akkor iránta való szeretetből a szegénységet, a megszegényítést, a keresztet választjuk: ez a harmadik fok. – Mindnyájan érezzük a természet borzadását, de mégis törekednünk kell e magas tökéletességre, és kérnünk kell jószágos Jézusunktól, hogy helyezzen minket az alázatosság e harmadik fokára.

Kedvenc fegyverzete e foknak a hallgatás. A „diadalmas hallgatás”, így nevezi Szent Ambrus, a mi Urunkról szólva, aki mikor meggyalázták, minden bűnnel megvádolták, elítélték, egy szót sem felelt vádlóinak: „*Jesus autem tacebat*. – Jézus pedig hallgat vala.” (Mt 26,63) – Szent Ágoston is ezt írja: „Ellenségeinek cselvetései ellen hallgatással küzdött. – *Contra dolos inimicorum dimicavit tacendo*”.

A tiszteletreméltó Páter Lancicius épületes történetet mond el a Jézustársasága egyik segítőtestvéréről. Fr. de Montoy gazdag és művelt fiatalember volt, aki fényes eredménnyel végezte irodalmi és bölcséleti tanulmányait. Amikor Páter Provinciálisnál jelentkezett, azt kérte, hogy a Társaságba a segítőtestvérek sorába vegyék fel. A Páter Provinciális úgy vélte, hogy el kell fogadnia ezt az alázatos felajánlást. A fiatal de Montoy tehát a fráterekkel együtt volt a noviciátusban és több éven keresztül végezte az ő munkáikat. Majd portás lett az egyik kollégiumban, melynek élére akkor új rektor került. A rektor egyszer épp abban az időben tért haza, amikor a szerzetesek Kempis Tamás: Krisztus Követéséből lelkiolvasást végeztek. A kapun belépve a portás kezében latin könyvet vesz észre. Meglepődve átveszi a könyvet és így szól a portáshoz:

Gögös ember! El akarja hitetni azokkal, kiknek kaput nyit, hogy tud latinul! Tegye csak le a kulcsokat s menjen a konyhába edényt mosogatni, az lesz ezentúl a feladata.

Az alázatos szerzetes örömmel engedelmeskedett, és tíz éven keresztül végezte ezt munkát a nélkül, hogy csak egyszer is panaszkodott volna. – De, oh! mennyire igaz: amikor az ember hallgat Istenért, Isten szól az emberért. Az egyik páter egyszer a konyhába ment, meglepetve látta ott a frátert és meg is kérdezte, minek köszönheti ezt a beosztást. A jó

szerzetes nevetve mondta el a latin könyv történetét. A páter a rektorhoz ment, és ezt mondta neki:

– Atyám, fráter de Montoy jobban tud latinul, mint akár Ön, akár én. Csak alázatosságból nem mentegetődzött.

A páter rektor azonnal tollat ragadott és ezt írta a provinciálisnak: „Valóságos igazgyöngyre akadtam a házban s nagyon kérem, tessék őt Isten nagyobb dicsőségére s a lelkek nagyobb hasznára méltóképpen érvényesíteni”. A provinciális örömmel fogadta a rektor előterjesztését, hívatta az alázatos frátert, meghagyta, tanulja a teológiát és fogadja el a papságot. A fráter engedelmeskedett, és nagyszerű, buzgó hitszónok lett belőle.

Elmélkedésünk végkövetkeztetéseképpen azt kérem, tegyünk mindnyájan három lelkiaktust:

1. Valljuk meg Istennek, hogy szívesebben meghalunk és elszenvedünk minden kint, semhogy egyetlen halálos bűnt kövessünk is el!

2. Biztosítsuk Őt ugyanerről, ha megfontolt bocsánatos bűn elkövetéséről van szó.

3. Mondjuk meg neki, hogy kegyelmével fel akarunk emelkedni az alázatosság harmadik fokára, és hogy leginkább e pillanatban az a lelkiületünk, hogy inkább választjuk a megaláztatást, mint a megtiszteltetést, inkább a nélkülözéseket, mint a jólétet, hogy így jobban hasonlítsunk a mi Urunk Jézus Krisztushoz.

Tizenegyedik előadás: A gőz – a buzgóság

Mint tudjuk, a vitorlák és az evezők ma már nem egyedüli eszközei a hajózásnak. Van jóval hatalmasabb, előnyösebb hajtóerő is: ez a gőz. És valóban a gőz alkalmazásának köszönhető, hogy a tengeren gyorsabban hajóznak, hogy a hajótörések ritkábbak és könnyebben kikerülhetnek. – Szerencsére, kedves Nővéreim, a lelki életben is van hasonló hajtóerőnk, azaz még sokkal értékesebb. A gőz pontosan példázza a buzgóságot; hatásuk meglepően hasonlatos, amint azt látni fogják abból, ami következik. Ha valóban lelki buzgóság visz minket, gyorsabban előrehaladunk és kikerüljük a hajótörés veszélyeit. Ezért akarok önöknek erről az értékes lelkületről beszélni, mely minden erényt a legmagasabb fokra emelhet.

Fontoljuk meg tehát sorjában a következő pontokat:

Mik a lelki buzgóság jelei?

Mik a buzgóság hatásai?

Mivel tarthatjuk fenn buzgóságunkat?

Végül: Miért legyünk buzgók?

I. Mik a lelki buzgóság jelei?

1. A buzgó lélek bármit tesz is, tiszta szándékkal teszi. Ha beszél, azért beszél, hogy Istent dicsérje s felebarátjának épülésére legyen. Ha tesz valamit, azért teszi, hogy az emberek látván jótetteit, dicsőítsék értük a mennyei Atyát. Az ily lélek mindig szem előtt tartja Szent Ignác jelmondatát: „Mindent Isten nagyobb dicsőségére”.

2. A buzgó lélek egészen átadja magát a jelen feladatainak. Nemcsak úgy végzi kötelességeit, mint amint muszáj, lustán, félig-meddig, hanem teljesen és komolyan.

3. A buzgó lélek úgy cselekszik, mintha Isten láthatóan jelen lenne minden tetteinél. Elkerül tehát mindent, ami megsérthetné Isten tekintetét, elsősorban a bűnt, bármily kicsiny legyen is.

4. A buzgó lélek, ha egyszer munkához látott, nem engedi, hogy a nehézségek visszariasszák, hanem szorgosan igyekszik, hogy legyőzze őket. „Ki szakít el minket Krisztus szeretetétől?” (Róm 8,35)

5. A buzgó lélek nem hagyja félbe a munkát. Kitart végig, fáradtság és unalom ellenére is, mígcsak rendjén be nem fejezte. Ismeri és gyakorolja Szalézi Szent Ferenc szavát: „*Usque ad finem!* – Mindvégig!”

6. A buzgó lélek mohón megragad minden alkalmat, mely megszentelését elősegíti. Gyermeki egyszerűséggel felhasználja a tökéletesség eszközeit, melyeket a lelkiélet mesterei ajánlanak; ezek a szentségeken kívül a lelkigyakorlatok s a rekollekciók, az áhítatgyakorlatok, mint a keresztút, szentséglátogatások s a szentek életrajzainak olvasása.

7. A buzgó léleknek gondja van minden kicsiségre is és ezeknél is Isten szeretete vezet. Valójában nem kis dolog törődni a legkisebb dolgokkal is. Mennyi emberi tekintetet kell lábbal tipornunk, mennyi nehézséget kell legyőznünk, hogy ezekben is jól járjunk el!

8. A buzgó lélek legfőképp arra törekszik, hogy nagylelkűen teljesítse Isten akaratát. Evvel soha be nem telik. Az Úr Jézus példájára mondja: „Az én eledelem az, hogy annak akaratát cselekedjem, aki engem küldött” (Jn 4,34) és a Zsoltáros szava szerint: „Boldog az az ember, ki az Urat féli és parancsaiban nagy tetszését leli”. (Zsolt 111,1)

9. S végül a buzgó lélek soha ki nem merül a munkában, ellenkezőleg, minél többet fárad és szenved, annál többet akar még fáradni és szenvedni. „A tűz sosem mondja: elég.” (Péld

30,16) A buzgó lélek felkiált Xavéri Szent Ferencsel: „*Amplius Domine, amplius!* – Többet, Uram, többet!”

II. Mik a buzgóság hatásai?

Hogy jól megvilágítsuk e kérdést, engedjék meg, hogy házias hasonlatot használjak. Képzeljünk el fazekat tele hideg vízzel. Ez a víz mozdulatlan marad, nem száll fel belőle gőz, maga körül is csak hideget áraszt és semmiképpen elő nem készíti az ételeket, melyeket meg kell főzni. De tegyük a fazekat tűzre: az, amit a tűz fog véghez vinni a vízzel, ugyanazt teszi a buzgóság a lélekkel.

1. A víz, mihelyt a tűzre kerül, elveszti mozdulatlanságát s annál inkább mozog, minél erősebb a tűz hatása.

2. Némi idő múlva a mozgásban lévő víz felszínre veti a piszkot, mely benne volt.

3. Bőségesen száll fel belőle a gőz, mintha csak fel akarna emelkedni ő maga is az ég felé.

4. Azonkívül maga körül is árasztja a meleget, mely őt magát mozgatja s melegíti a körötte lévő tárgyakat.

5. Azután a víz, hála a tűz hatásának, alkalmas lesz arra, hogy megfelelően előkészítse az ételeket, melyeket belé helyeznek s melyeket meg kell főzni.

6. S végül manapság, a technika haladása révén, sikerült a gőzt átalakítani mozgató erővé. Most már a világ egyik végéből a másikba mennek az óriási hajók egész rajai, – a gőz segítségével, és bámulatos gyorsasággal.

Ki ne látná a csodálatos hasonlóságot, mely tűznek a vízre s a buzgóságnak a lélekre gyakorolt hatása közt van? Valóban:

1. A buzgóság kiragadja a lelket bizonyos mozdulatlan állapotból, melybe az senyved, aki nem buzgó. Íme pl. valaki, akit Isten felruházott a legszebb tehetségekkel, akinek van tudása és tekintélye, s ki mégis szinte semmit sem tesz a lelkek üdvözítésére. Hogyan magyarázzuk meg ezt? Ez a személy hideg vagy lanya. Szítsuk fel lelkében a buzgóságot és azonnal minden tehetségét mozgásba hozza a jóra. Valami hasznos munkára fogja magát vetni, valami apostoli műre, sokat fog dolgozni és munkája gyümölcsöző lesz. Ez a buzgóság első hatása a lélekben: *a lelkek javára végzett munka*.

2. A buzgóság megszabadítja a lelket a tisztátalanságoktól, melyeket a lanyhaság tartott meg benne, azaz, amily mértékben buzgóvá lesz a lélek, oly mértékben nő benne az irtózás a bűntől s mindattól, ami a bűnhöz közelít. – Ez a második hatása a buzgóságnak: *a bűn gyűlölete, a lelkiismeret finomsága*.

3. A buzgóság szent vágyakat ad a léleknek, melyek felemelik az ég felé. E szent vágyakozások s a forró imák és könyörgések, melyek belőlük erednek, olyanok, mint a tüzes gőzpára s egészen Isten trónjáig szállnak. – Íme, a buzgóság harmadik hatása: *a szent vágyak*.

4. A buzgóság arra készíti a belső lángot, hogy kiáradjon s közölje magát azokkal, kik körülveszik. – Ez a buzgóság negyedik hatása: *a felebarátnak adott jó példa*.

5. A buzgóság arra is képesíti a lelket, hogy elkészítse lelki étkeit úgy, hogy szívesen éljünk velük. A lélek étkei az áhítatgyakorlatok, a szentáldozás, elmélkedés, szentbeszéd ... stb. A buzgó lélek mindezekből erőt, egészséget és örömet merít. – Ez a buzgóság ötödik hatása: *az áhítatgyakorlatok hatékonysága*.

6. De a buzgóság legfőbb hatása az a sajátos hatalom, mellyel felruházza a lelket, hogy jótetteket vigyen véghez és *erőteljesen előrevigye Isten dicsőségének ügyét*, felebarátaink megszentelése által. Vegyük csak közelebbről szemügyre a nagy katolikus műveket: mind egy-egy buzgó lélektől erednek. Páli Szent Vince, Loyolai Szent Ignác, Szent Alfonz a buzgóságuknak köszönhetik a szeretet, az apostoli hév és a lelkiességnek óriás műveit, melyeket megalkottak. Az ars-i plébános, Vianney Szent János is a buzgóságának köszönheti a csodálatos megtéréseket, melyeket eszközölt.

Miért is nem vagyok én, ó jó Jézusom, igazán buzgó?! Úgy többet tennék és jobban, nagyobb dolgokat vinnék véghez és mindent egybevéve életem vidámabb és boldogabb lenne.

III. Mivel tarthatjuk fönn buzgóságunkat?

Mily gyakorlati eszközökkel őrizhetjük meg a buzgóságot?

Az első eszköz ez: komolyan feltesszük magunkban, hogy ha nem is többet, mint csak egyetlenegy cselekedetünket, de ezt aztán minden egyes nap, tökéletesen és egyforma buzgósággal végezzük. Páter Suarez egyik életrajzában olvasható, többször látták imái közben elragadtatásban, amint némi magasságban felemelkedett a földről. Nos, a buzgóság magas fokára úgy jutott el, hogy jól végezte reggeli elmélkedését. Hallották is, amint egyszer mondta, ha választania kellene a szabályok által előírt imák és tudásának halmaza közt, szívesen feláldozná tudását, csak hogy ne kelljen elhagynia imáját.

A második eszköz az, hogy pontosan betartjuk a napirendet és különösképpen ügyelünk, hogy mindig meghatározott időben keljünk. Ez igen fontos. Másrészt könnyen esünk kísértésbe, ha ezt elhanyagoljuk. Az ürügyek nem fognak hiányozni: az ember fáradt, előző este tovább maradt fenn, hideg van... , no, azután a lustaság, az érzékiség s az ördög is erre csábít. – A buzgó lélek megveti mindezt és bátran legyőzi magát. De viszont pontos időben felkelni alig lehetséges, ha nem fekszünk le idejében. Ám az orvosok mind azt tanácsolják, sokkal egészségesebb korán térni nyugovóra és korán kelni, mint későn feküdni és reggel sokáig aludni.

A harmadik eszköz a gyakori, elmélyedt összeszedettség. El nem mondható, mily boldog a lélek, ki szokásává teszi:

- a) a naponkinti rekollekciót s minden este komolyan átvizsgálja lelkiismeretét s megtisztul a bánat jó felindításával, melyhez a javulás erős feltételét is csatolja;
- b) a heti rekollekciót, mikor a hét meghatározott napján s meghatározott órában az Oltáriszentség vagy a Szent Szűz képe elé megyünk s miután áttekintjük az elmúlt hetet, erős elhatározást teszünk, hogy a következő héten megjavulunk az egyik vagy másik pontban;
- c) a havi rekollekciót, amelyben azt kell megvizsgálnunk, hűek vagyunk-e lelkigyakorlatos feltételeinkhez és készek vagyunk-e megjelenni Isten előtt.
- d) a rekollekciót az évi többnapos lelkigyakorlatban, mikor igyekszünk lelkiéletünk egész ügyviteléről számot vetni és felállítani a mérleget a nyereségről s a veszteségről, avval a szándékkal, hogy megjavítsuk a múltat, rendezzük a jelent és előkészítsük a jövőt.

A negyedik eszköz az, hogy minden imánkat és lelkigyakorlatunkat jól kezdjük, nem hirtelen nekifogva és elsielve, hanem nyugodtan, összeszedett lélekkel s figyelmünket megpihentetve már az első szavakon.

IV. Miért legyünk buzgók!

Végül szemügyre kell még vennünk az indítóokokat: miért legyünk buzgók?

Az első indítóok az élet rövide. Csak egyetlen életet kapunk és azt is csak kevés időre, és ettől az egyetlen és rövid földi élettől függ egész örökkévalóságunk. Ha a szentek visszatérnének a földre, második életüket bizonyára még buzgóbban élnék. S bizony nem csekély a jelentősége annak, hogy elnyerjük vagy elveszítjük-e az örök dicsőségnek akár csak egyetlen fokát is többé vagy kevésbé buzgó cselekedetünk által.

A második indítóok a buzgó élet kellemességében van. A buzgóság mindent könnyűvé és kellemessé tesz s így örömet és boldogságot szerez nekünk. – Az elmélkedés pl. a lanyha léleknek terhes kötelesség, de gyönyörűsége a buzgónak.

A harmadik indítók az apostoli hév. Amit az imént mondottunk a buzgóság hatásairól, mutatja, mily óriási előnye van a buzgó léleknek a lanyha felett a lelkek megtérítésének művében.

A negyedik indítók az, hogy mi Isten szolgálatában vagyunk. „Lélekben buzgók”, mondja Szent Pál, mert „az Úr az, akinek szolgáltok”. (Róm 12,11) Ha véletlenül embernek szolgálnánk, ha földi király szolgálatában lennénk, nos igen, akkor talán még menteni lehetne hanyagságunkat. De, akinek mi szolgálunk, az a legfőbb Úr! Ő a mi Istenünk, mennyei Atyánk, legfőbb és örök Jótevőnk, a mi legszeretreméltóbb Barátunk. Ő az, akitől mindent kaptunk, aki végtelen szeretetével megelőzött minket, aki buzgóságunkért véget nem érő jutalmat ígér s a könnyű munka ellenében a mérhetetlen örök dicsőség koronáját adja meg nekünk.

Tizenkettedik előadás: Élelem és ivóvíz

Íme, kis hajónk már majdnem egészen fel van szerelve. Nem hiányzik már róla más, csak az útra szükséges élelmiszerkészlet. Mert kell élelem és kell ivóvíz is. Az élelemről keveset mondok, mert tudjuk, lelkünknek valóban tápláléka a szentáldozás. Szentséges Atyánk, X. Pius világosan kifejtette a szentáldozásról szóló tanítást és határozottan megjelölte kötelességeinket. Ehhez nem kell semmit hozzátenni. Most Jézus Szívének vágya szerint, mindnyájan mindennap a szentáldozáshoz járulhatunk és minden igaz kereszténynek örömét kell találnia abban, hogy naponta az Úr asztalához járul.

Hogy minél jobban felhasználjuk a kegyelmet, melyet eléggé meg nem becsülhetünk, igyekezzünk mindig megfelelően áhítatosak lenni. Az előkészület maga a mi mindennapi életünk lesz; éljük úgy, hogy minden a szentáldozásra irányuljon benne.

Élelmen kívül a tengeri utazóknak föltétlenül szükségük van ivóvízre is. Mi lesz a mi számunkra ez az édes ivóvíz? Ez az, amit a mi Urunk, feltámadása után oly sokszor kívánt tanítványainak. Háromszor köszöntötte őket e szóval: „*Pax vobis!* Béke veletek!” A béke! Íme, ez az édes ivóvíz, melynek hajónkban lennie kell. Könnyű megértenünk, mennyire nagyra kell tartanunk Isten ez ajándékát. Már az üdvözítő születésekor Betlehemben az angyalok éneke békét hirdet nekünk: „Dicsőség a magasságban Istennek és a földön békesség a jóakarátú embereknek”. (Lk 2,14) Az Egyház is békét kíván nekünk és gyakran kéri számunkra. Amikor a pap a Szentostya egy darabkáját a kezében tartva a kereszt jelét teszi vele a kehely felett, e szavakat mondja: „*Pax Domini sit semper vobiscum.* – Az Úr békéje legyen mindig veletek”. – Közbevetőleg megemlítem, hogy a szentmise e szavait mindig azzal a szándékkal fogom mondani, hogy Önöknek, akik most engem hallgatnak és szerzetük minden tagjának békességet kérjek. – Majd a pap háromszoros könyörgést intéz az Isten Bárányához s ezt e szavakkal fejezi be: *Dona nobis pacem!* – Add nekünk a békét!” Így tanít minket az Egyház arra, mennyire szükséges nekünk a béke. De mi is ez a béke? Szent Ágoston azt tanítja, hogy négy elemből áll: „Béke – mondja – a derűs lelkület, béke a lélek nyugalma, béke a szívbeli egyszerűség, béke a szeretet kapcsa”.

I. A derűs lelkület

Lelkivilágunkat az éghez hasonlíthatjuk, melyet magunk felett látunk, s mely hol derűs, hol felhőkkel terhes. Lelkünkön is átvonulhat sok felleg, beborulhat a láthatár s ez véget vethet a derűnek, E fellegek azok a hiábavaló és veszélyes gondolatok, melyeket arra használ fel az ördög, hogy bűnbe csaljon minket. Emlékezzünk csak vissza arra, amit már mondtunk, miképp kell viselkedni ily körülmények közt: indítsuk fel szívünkben Isten szeretetét és vessük meg üdvösségünk ellenségének sugalmait.

II. A lélek nyugalma

Lelkünket megzavarhatja a múlt, a jelen vagy a jövő szemlélete. Ami a múltat illeti, bűneink emléke zavarhat meg minket. De gondosan és jóakarattal végzett gyónás után, mi nyugtalaníthatna még? Vessük teljes bizalommal ezt az egész múltat, úgy amint van, a mi Istenünk irgalmas Szívébe!

Egy hölgy, akit Páter de Ravignan térített meg, egyszer eljött hozzá s azt mondta, nyugtalan az életgyónását illetőleg, melyet különben teljes jószándékkal végzett a Páternél.

–Asszonyom – felelte Páter de Ravignan – mindez elsüllyedt az isteni irgalomban. Ne gondoljon többet erre.

Ez az igazság. A feloldozás minden bűnt Jézus Szívének végtelen irgalom-óceánjába vetett és minél súlyosabb volt a teher, annál gyorsabban süllyedt a tenger fenekére. És önök mégis ezt mondják:

– Vajon jól fejeztem-e ki ezt? Vajon nem felejtettem-e el azt?

Hát nem látják itt az ördög cselvetését, ki kínozni és feltartóztatni akarja Önöket az isteni szeretet útján?! – Vajon mit szólnának ahhoz, ha valaki, miután súlyos csomagot vetett a tengerbe, azt mondaná:

– Talán hiányzik még belőle valami? Fel akarom a csomagot újra húzni, hogy meggyőződjem, így van-e?

Nem értelmetlenség ez? Hagyják tehát békén a múltat és bízzák az egészet a jó Istenre!

Ha a jelenről van szó, aki a békét akarja bírni, adja át magát teljesen a jelen pillanat kötelességeinek. Ne törődjünk tehát sem a múlttal, mely már nem a mienk, sem a jövővel, mely teljesen ismeretlen előttünk. Jó kis jelmondat, mely ideillik, ez: „*Age, quod agis!* – Tedd azt, amit most teszel, amit most tenned kell!” Igen, tegyük azt, amit Isten akar, hogy most tegyünk és nem mást, és végezzük ezt a lehető legtökéletesebben. Ha másképpen teszünk, nem lesz lelkiismeretünkben béke.

Íme egy példa. Szobámban vagyok. Csöngetnek a déli lelkiismeretvizsgálatra és én hozzákezek, mert ez a jelen pillanat kötelessége. De épp akkor hozzák az újságot. Kísértést érzek, hogy pillantást vessek rá.

– Oh – mondom magamban –, csak azt nézem meg, nincs-e benne valami, ami az Anyaszentegyház ügyeit illeti.

S ha engedek a kísértésnek, az első cikk után elolvasom a másikat, majd a harmadikat is. Csöngetnek Úrangyalára és én nem végeztem el lelkiismeretvizsgálatomat. Természetesen nem leszek magammal megelégedett, és nem is leszek nyugodt. S miért? Mert nem tettem meg a kötelességemet. S ez minden esetben így lesz. Tehát: a kötelesség az élvezet előtt! És elvégezni a munkát ingadozás és idővesztés nélkül, s akkor meglesz a békénk!

S végül: a jövő is zavar és nyugtalanság oka lehet számunkra. Vannak, akik mindig a jövőre gondolnak, képzeletükben kiépítenek maguknak valami kis elhelyezkedést, ahol majd igazán boldogok lesznek s ahol majd teljes tökéletességgel szolgálhatnak Istennek.

Oh, ha engem odaküldenének!...

– Oh, ha ő lenne az előjáróm!... – sóhajtják.

Hagyjuk el mind e gondokat! Isten, aki a mi legjobb Atyánk, gondoskodni fog rólunk. Bízunk magunkat békésen az ő szelíd gondviselésére.

III. A szívbeli egyszerűség

Ez: nyíltság, őszinteség, becsületesség mindenben. Az egyeneslelkű embernek nincs kétféle arca, sem kétféle beszéde: nála mindent az értelem s a hit vezérel. S ez bő forrása a békének s nyugalomnak.

IV. A szeretet kapcsa

Ez a kölcsönös szeretet. Ahol ez nem uralkodik, ott nem lehet béke. Én tudom – és hálát adok érte Istennek –, hogy Önök közt uralkodik a szeretet. Gyakorolják is csak mindig és mindazzal az előzékeny figyelmességgel, amint azt szerzetesi törvényeik megkívánják. Amint a tisztaság fogadalma révén a tisztaság angyalainak kell lenniök, a buzgóság által pedig az áhítat angyalainak, úgy legyenek a szeretet angyalai is! S akkor szerzetesi kötelességük valóságos Paradicsom lesz.

Még valamit meg kell tennünk. Szalagot kell felerősítenünk az árboc tetejére, úgy, amint az szokás. A szalagra e szavakat írjuk: „A Szent Szűz leánya”. E szavak szépen megmondják,

hogy kiknek kell lenniök és kik is lesznek mindig. A Szent Szűz leányai: azaz erős asszony. A Szentírás felsorolja az erős asszony tulajdonságait; ezekben kell Önöknek kitűnniök. A Szent Szűz leánya, azaz a tisztaság angyala s minden erényre buzgón törekvő. A Szent Szűz leánya, azaz (s e szó főképpen ezt mondja) hősiesség a nehézségek s bajok között. *Stabat: Mária állott* a kereszt tövében. Leánya is kell, hogy úgy mint Anyja, álljon Jézus keresztje tövében, bátran szembetekintve a szenvedéssel és lelki erővel viselve a megpróbáltatás súlyát.

Hajónk most már kész, hogy vitorláit kitarja. De ily hosszú útra útitársak is kellenek. Már választottam is Önöknek, s a legközelebbi találkozásunkkor megismerkednek velük.

Tizenharmadik előadás: Az útitársak

Holnap hajónk felvonja horgonyát és évi útjára indul. Mint mondtam Önöknek, e hosszú utat nem tehetjük meg egyedül. Íme tehát az útitársak, akik minket elkísérnek. Mindenekelőtt velünk van az Úr Jézus, aki minket soha el nem hagy, aki éjjel-nappal virraszt felettünk. Tehát mindig velünk lesz és készen arra, hogy segítségünkre siessen a veszélyben; mert tudnunk kell, hogy lesznek veszélyek is. Továbbá Fiával ott van Édesanyja: azért mindig Jézussal van Szűz Mária. Mivel Ő a mi Anyánk is, örömmel fog kedvelt gyermekei közt időzni. És végül Fiával s Édesanyjával bizonyára ott lesz a jegyes, a nevelőatyja. – Jézus, Mária, József, tehát a mi útitársaink! Mily boldogok is vagyunk mi, hogy ily szeretetreméltó s nagyhatalmú útitársaink vannak!

Akik együtt utaznak, azzal kezdik, hogy megismerkednek egymással. Az útitársaknak jól meg kell ismerniök egymást, hogy megértés legyen köztük és lehetőleg minden dologban egy véleményen legyenek. Kérdezzük meg tehát magunktól:

Kik ők, mi a rangjuk?

Milyen az életmódjuk, mik a munkáik, mi az elfoglaltságuk?

Milyen nehézségeket kell esetleg elviselniük?

Melyek az örömeik?

I. Jézus, Mária, József rangja

Kik ők az emberek szemében? – Szerény család, mely semmi különös megtiszteltetésben nem részesül. Eléggé megvetett kis városkában laknak. Nathanael azt kérdezte: „Jöhet-e valami jó Názáretből?” (Jn 1,46)

Szent József egyszerű munkásember, aki egész nap dolgozik, hogy ellássa családját. De az angyalok szemében Ő az ég Királynőjének hitvese, nevelőatyja és őre a testté lett Igének, letéteményese az isteni titkoknak.

A Szent Szűz az emberek szemében egyszerű iparosember felesége, kitűnő, gondos anya, mindenkihez jó és kedves személy, de semmi több. Az angyalok szemében Ő remekműve a Mindenhatónak, kiben Isten minden tökéletességet egyesíteni méltóztatott. Mária a bölcsességnek, a hatalomnak és az isteni szeretetnek a csodája! „Mária fönnsége és dicsősége oly nagy – mondja Chrysologus Szent Péter –, hogy nincs teremtmény, mely jobban megértetné velünk magának Istennek nagyságát.” Szűz Mária a mellett valóban Isten Anyja s ez neki a Végtelenbe kapcsolódó méltóság jogcímét adja. Hallgassuk csak az angyali Doktort: „A Boldogságos Szüzet – mondja Aquinói Szent Tamás – mivel Isten Anyja, e szempontból bizonyos végtelen méltóság illeti meg; és e szempontból éppúgy lehetetlen nála tökéletesebb teremtmény, amint nem létezhet semmi Istennél tökéletesebb”.

És a gyermek Jézus kicsoda? Az emberek szemében: gyermek, akinek szeretetreméltóságát és szelídségét mindenki megcsodálja, de különben olyan gyermek, mint a többi: senki föl nem fedezi benne a rejtett Titkot! Az angyalok szemében: Ő Isten egyszülött Fia: maga az Isten. „Őbenne lakozik az istenségnek egész teljessége valósággal” – mondja Szent Pál a kolosszaiakhoz írt levélben. (Kol 2,9) Az övé tehát minden dicsőség, minden imádás, minden dicséret.

És mi? Kik vagyunk mi, az emberek szemében? Bizony elég csekély személyiségek; nem túl sokat törődnek velünk. De az angyalok előtt Jézus Krisztus nyájának kiválasztott része vagyunk, különleges szeretetének tárgyai. Igyekezzünk már e miatt is hasonlítani a Szentcsaládhoz.

II. Jézus, Mária, József munkája

Mit tesznek ők? Az emberek szemében semmi jelentőset, József fűrészszel és gyaluval dolgozik és néhány bútort készít. A Szent Szűz a háztartással foglalkozik, tisztaságban és rendben tartja a lakást, elmegy vizet meríteni a forráshoz, melyet még ma is mutatnak. Jézus segít Édesanyjának és Szent Józsefnek, mint az ő korában lévő gyermekek szokták.

De kérdezzük meg most az angyalokat.

Előttük Szent József Isten akaratát teszi, főséges hivatást tölt be, mikor az Istenemberért és az ő Édesanyjáért dolgozik. Szent József így működik közre a világ megváltásán.

Szűz Mária szintén Isten akaratát cselekszi és a legfőbb hivatást tölti be. Ő adja nekünk a világ Megváltóját és táplálja az Áldozatot, kit majd egy napon felajánl értünk a Kálvárián.

S a mi Urunk engedelmeskedik szüleinek s minden erény legszebb példáját adja nekünk és már most megkezdte a világ megváltásának művét.

És mi? Mit teszünk mi? Sokan lustasággal vádolják a szerzeteseket és elítélik állítólagos semmittevésüket. Ha ilyenek találkoznak velünk az utcán, magukban talán mihasznának neveznek. De az angyalok tudják, hogy mi Isten akaratát teljesítjük, és főséges hivatást töltünk be közreműködve a lelkek üdvén.

III. A Szentcsalád szenvedései

Az emberek szemében vajon szenved-e a Szentcsalád? Bizonyos szempontból igen. Sohasem lehet őket a zajos összejöveteleken látni, a világias multságokon nem vesznek részt. S az emberek azt mondják:

– Egyhangú és szomorú az életük, nincs benne semmi öröm.

Az emberek tévednek ebben. A Szentcsalád igazi szenvedéseit, megpróbáltatásait azonban nem sejtik.

Mily szívszorogató aggodása volt Szent Józsefnek, amikor – még nem ismerve a megtestesülés titkát –, azt hitte, hogy el kell bocsátania Máriát. S mily mérhetetlen fájdalom lehetett ez Máriának, aki hűségesen megőrizte lelkében az isteni titkot.

Később: mily fájdalom, amikor Józsefet Betlehemben sehol nem fogadják be, s csak nyomorult istállót ajánlhat fel Máriának s a kis Jézusnak.

Mily szomorúság, amikor menekülni kényszerült Heródes haragja elől!

Mily megpróbáltatás Máriának és Józsefnek, amikor három napra elvesztették Jézust Jeruzsálemben! A mi Urunk akkor talán arra a fájdalomra gondolt, melyet a szerzetbelépéskor szokott okozni a válás. Szívesen felemlíteni itt e gondolatot, mely bizonyára tetszik önöknek.

Végül Szűz Mária megosztja Fiával kínszenvedése gyötrelmeit. Valóban megérdemelte akkor a Vértanúk Királynője címet.

Bevalljuk-e mi is megpróbáltatásainkat, szenvedéseinket? Az emberek sokszor sajnálkoznak rajtunk, amiért lemondunk a világ hiú élvezeteiről. Azt hiszik, ezek nélkül nincs igazi boldogság.

De vannak a szerzetesközösségekben rejtett vértanúk, kiket csak Isten ismer. Így kell ennek lennie, mert jóságos Mesterünk is szenvedett, s azoknak, akik különösképpen az övéi, szintén szenvedniök kell.

IV. A Szentcsalád örömei

Mint mondtuk, az emberek azt hiszik, a Szentcsaládnak nem volt semmi örömben része; de az angyalok ismerik az ő igazi örömeiket.

1. Jézus, Mária és József lelkiismeretükben a legteljesebb békét élvezik. Mily boldogság mindig Isten barátságában élni!

2. Biztosan tudják, hogy reggeltől estig a mennyei Atya akaratát teszik; boldogságuk egyik forrása ez.

3. Egymásközt a legkedvesebb társaságban vannak. A legtisztább szeretettel szeretik egymást, megpróbáltatásaikban vigaszt nyújtanak egymásnak és oly jólesően, kedvesen társalognak a felüdülés idején.

De nem élvezhetjük-e mi is ugyanez örömeiket? Semmi sem könnyebb ennél!

Meglehet bennünk is a lelkiismereti béke, ha akarjuk. Hála az engedelmességnek, mindig biztosak lehetünk, hogy Isten akaratát tesszük; s végül: ha köztünk az igazi szeretet, az önfeláldozó, együttérző, gyengéd szeretet uralkodik, akkor nekünk is meglesz minden lehető földi boldogságunk. S ezerszeresen boldogok vagyunk, mert éppúgy, miként Mária és József, mi is élvezzük Jézus jelenlétét. Ott van Ő az Oltáriszentségben, ellenállhatatlan kedvességével, mindenhatóságával és végtelen szeretetével. Gondol reánk és gondoskodik rólunk, mert mindennel ellát, amire szükségünk van s megőriz minket a lélek és a test veszélyeitől.

Visszaemlékezem egy rettenetes viharra, mely 24 óráig tartott és megrázta a házat, melyben akkor laktam. Mindenki érezte az életveszélyt, melyben voltunk, de ennek ellenére, egy percre sem rémültem meg. Szobám a kápolna közelében volt, s bevallom Önöknek, sohasem éreztem annyira Jézus valóságos jelenlétét az Oltáriszentségben. Ő ura a mennydörgésnek, ura az életnek és halálnak. Mitől féljek tehát, ha itt van a közelemben?

Higgyük erősen, hogy Jézus virraszt felettünk; élvezzük azt a kimondhatatlan örömet, hogy egy fedél alatt lakhatunk Vele! Ha éjszaka felébredünk, ajánljuk fel szívünket neki és mondjuk: „Jóságos Jézus, áldd meg álmomat!” – és akkor nyugodtan alszunk el újra.

Megismertük a Szentcsaládot és boldogan megállapíthattuk, hogy egyben-másban mi is hasonlítunk a Szentcsalád tagjaihoz. De vajon elég tökéletes-e ez a hasonlóság? Vizsgáljuk meg magunkat, hogy állunk e pontban, és mi hiányzik még belőlünk. És rajtunk áll, hogy teljes törekvéssel igyekezzünk mind méltóbbakká lenni a mi fölséges útitársainkhoz.

Tizennegyedik előadás: Az útitársak (folytatás)

Még más útitársakat is meg kell ismertetnem Önökkel, kiket talán nem is vártak, de örüljenek, mert a nehéz órákban, melyek majd ránk köszöntenek, nagy segítségünkre lesznek. A legkisebb veszélyben is segítségünkre sietnek, azaz inkább repülnek, mert szárnyaik vannak: ezek ti. az angyalok. Nem lesznek különben semmiképpen alkalmatlanok, mert nem foglalnak el semmi helyet. A hajónk körül fognak szállni és ez igen szép látvány lesz.

Lássuk tehát, kik ez új útitársaink? Miután velünk van Jézus, Mária és József, elkísér minket a Szentcsalád angyala is: Szent Gábor arkangyal. S mivel sok és hatalmas ellenféllel kell küzdenünk, azért velünk lesz az égi seregek vezére, Szent Mihály arkangyal. Mivel pedig útra indulunk, vezetőnk Szent Rafael arkangyal lesz, miként valamikor az ifjú Tóbiásé volt. Velünk van utunkon a tabernákulum, az oltár, az áldoztatópad, a Kálvária – s mindez megkívánja igen sok szent égi szellem, szent angyal jelenlétét. A tabernákulum előtt éjjel-nappal imádásba merülnek az angyalok, mások körülveszik az oltárt, mikor a pap bemutatja az isteni áldozatot; és azok, kik a kereszttúton követték az Urat, szintén velünk lesznek, hogy mindenkor emlékeztessenek minket szenvedéseire. – És nem akarok megfélemlíteni arról a kedves angyalról, kinek Isten különösképpen gondjaira bízott, s kit szívesen nevezünk „a mi jó angyalunk”-nak. „örzőangyalunk”-nak. Ő mindig mellettünk lesz, és sose téveszt minket szem elől.

Ismerkedjünk most meg az égi szellemekkel. Megkísérlem, hogy leírjam Önöknek természetüket, szokásaikat, foglalkozásukat, egyszóval minden kiváltságukat, mely megkülönbözteti őket – és ez lesz előadásom első része, a másodikban pedig arról fogok szólni, hogy miképp segítenek meg minket.

I. Az angyalok kiváltságai

1. *A szépség.* Az angyalok tiszta szellemek. Az isteni tökéletességek magasztos képei. Kiváló szépségükről semmi földi dolog nem nyújthat nekünk fogalmat. Isten a mi lelkünkben is óhajt látni valamit e szépségből, amelynek négy különböző fokozata lehet:

- a) a halálos büntől való mentesség;
- b) a megfontolt bocsánatos büntől való szabadulás;
- c) a félig-meddig szándékos bocsánatos vétkek távolléte;
- d) és tisztaság még a szándékos tökéletlenségektől is.

A tökéletesség ily magas fokára jutott lelkek Istennél nagy hatalommal bírnak, műveiket Isten különösképpen is megáldja s így igen sok jót tesznek. Nekünk is vannak eszközeink, melyekkel folytonosan növelhetjük lelkünk tisztaságát és szépségét.

2. *Isten szemlélése az Ő boldogító színelátásában.* Ez angyali kiváltságban tiszta lelkek is részesülnek: már ebben az életben is, mintegy áttetsző fátyolon keresztül, látják az Istent. Az angyalok szüntelenül szemlélik Isten fölségét, – de minékünk is megvan a mi meditációs és kontemplációs imaóráink. De vajon megbecsüljük-e ezt a szent gyakorlatot? Suarez, a nagy teológus azt mondta, hogy szívesebben elveszítené minden tudását, semhogy elhanyagoljon egyetlen elmélkedési órát. Ez a kijelentés egy percre megdöbbentett engem, de azután hamarosan beláttam, mennyire igaza volt.

Elmélkedésünk hasznosabb és számunkra is sokkal vonzóbb lesz, ha egészen egyszerűen végezzük és gyakran szövünk bele imabeszélgéseket. Kis hasonlat jobban megérteti velünk, miként kell eljárunk. – Tanulókoromban, mikor a vizsgákra készültem, körülbelül hetven évvel ezelőtt, korán reggel keltem, mert már napfelkelte előtt is dolgoznom kellett. Akkoriban még nem volt oly könnyű világosságot szerezni, mint ma. Volt két kis követem,

ezeket addig ütöttem egymáshoz, míg szikrát csiholtam elő, a szikrával azután gyorsan meggyújtottam lámpámat. Ezután már nem kellett *ütnöm* a követ: nyugodtan *élvezhettem* a világoasságot. – Alkalmazzuk e példát az elmélkedésre. A különféle megfontolások, melyeket imáinkban végzünk arra valók, hogy előcsiholják a szikrát, de ha ez megvan, megállhatunk, ne dolgozzunk tovább, hanem beszéljünk a jó Istennel, a Szent Szűzzel, a szentekkel, beszéljünk nekik mindarról, ami minket illet, kérjük tőlük bizalommal mindazt, amit óhajtunk. – Ami engem illet, gyakran bonyolult ügyekkel találom magam szemben, melyek oly természetűek, hogy nem kérhetek bennük senkitől sem tanácsot. Ily esetekben türelmetlenül várom az elmélkedés idejét. Elmélkedésem tárgyául magát az ügyet választom, mely foglalkoztat; úgy beszélek a mi Urunkkal, a Szent Szűzzel, mintha csak látnám őket, elmondom nekik nehézségeimet és azt is, hogy mily elhatározás látszik nekem jónak, mi szól mellette és mi szól ellene. Az elmélkedés végén mindig tudom, mit kell tennem, és ez igen gyakran az ellenkezője annak, amit először egyedül elhatároztam magamban.

Szokjuk meg ezt az egyszerű beszédet a mi fölséges Urunkkal és az egész mennyei udvarral; ismertessük meg az égiekkel kéréseinket, mondjuk el nekik minden gondunkat. Igaz, hogy nem ismeretlen előttük a mi nyomorúságunk, de ők is úgy viselkednek velünk, mint a feltámadott Jézus tette az emmauszi tanítványokkal, amikor saját elbeszélésükből akarta megismerni lelkük sebéit.

Szombaton néha megkérdem a Szent Szűzet, vajon jól töltöttem-e az elmúlt hetet:

– Jó Anyám, meg vagy-e velem elégedve?

És Ő mindig felel nekem. Nem azt mondom, hogy hallom a hangját, de jól tudom, mit gondol és jól érzem a szemrehányást is, melyet nekem néha tesz. Megmutatja nekem az asztalomon fekvő leveleket, melyekre hanyagul még nem feleltem és megparancsolja, hogy válaszoljak a lehető leghamarabb. Ő, ő nagyon jó Anyánk, de nem kényezteti el gyermekeit!

Tehát még egyszer: imáinkban nem vagyunk eléggé egyszerűek, nem élünk eléggé a mi jóságos isteni Mesterünk közelében. Ez, amit mondok, főképpen a szentáldozásra áll. Akkor magunkban bírjuk Jézust és minden kincseit, kegyelmeinek kincstárából két kézzel meríthetünk. Magunkban bírjuk ezt a szent Testet az öt szent sebbel és különösen a Szent Szív sébével, mely meggyógyíthatja lelkünk minden sebéit. Nem az érezhető áhítatról beszélek, hanem az áhítat lényegéről, mely teljesen a hitben s a bizalomban van.

3. *Az angyalok szárnyai.* Az angyalokat szárnyakkal szokták ábrázolni, hogy így megmutassák, mennyire készségesek arra, hogy bármely helyen végrehajtsák a fölséges Isten akaratát. Föltétlenül szükséges, hogy ebben hasonlítsunk hozzájuk, azaz szárnyainknak kell lenniök, hogy készséges és pontos engedelmisséggel teljesítsünk minden rendelkezést.

II. Az angyalok megsegítenek

Bizonyos, hogy az angyalok minden dolgunkban megsegítenek: sok tagadhatatlan tény bizonyítja ezt. De elsősorban őrangyalunknak jutott a feladat, hogy segítsen minket és vigyázzon ránk. Mily gyengéden viselte gondunkat már e világba lépésünk óta. Nem őrzött-e meg gyakran, még tudtunk nélkül is sok veszélytől, mely lelkünket és testünket fenyegette?

És mégis talán csak ritkán gondolunk reá! S talán még kevésbé van gondunk arra, hogy ezer nehéz pillanatban pártfogását kérjük. Kérjük az angyalok segítségét még a legcsekélyebb dolgokban is, ők szeretik ezt. Szívesen elmondanék Önöknek egyet-mást az én jó őrangyalomról, kihez gyakran fordulok, de ezek oly apró dolgok! Elmondhatok-e Önöknek ily csekélyégeket? Nos, megteszem, hogy bizalmuk megerősödjék.

Egy hölgy, aki nem lakott messze rendházunktól, magához kéretett egyszer, amikor a férje – akit jól ismertem – igen épületes keresztény élet után meghalt. Kevéssel halála előtt, melyet akkor még nem lehetett sejteni, a férje azt mondta nekem, hogy bár igen szereti feleségét és gyermekeit, mégis szívesebben elhagyná őket, ha Isten élete áldozatát kérné,

semhogy akár egyetlenegy megfontolt bocsánatos vétket kövessen is el. Nos, ez a hölgy, ki kastélyában lakott, arra kért, jöjjenek el a házához megáldani. Mivel nem volt messze, eleget tehettem óhajának. – Rövid vasúti utazás után már a kocsiban ültem, amikor hirtelen ez a gondolat villan át agyamon:

– Van-e elég pénzem megváltani a vasúti jegyet visszafelé?

Átkutatom zsebeimet, de nem volt nálam egy fillér sem; nem gondoltam az út másik részére. Mit tegyek most? A kastély úrnőjétől kérjek ily csekély összeget? Ez oly nevelésnek látszott. Ekkor tehát őrangyalomat kértem meg, sugallja e hölgynek a gondolatot, hogy ő magamagától ajánlja fel nekem kiadásaim megtérítését. S miután így a dolgot hűséges őrangyalomra bízom, nyugodtan breviáriumozni kezdtem, nem is gondolva többet erre. Amikor a kastélyba értem, bevezettek a szalonba, ahol már sok meghívott volt. A kölcsönös köszöntések után a háziasszony kért, jöjjenek vele egy másik szobába, ezt azért tette, hogy ott felajánlja nekem az útiköltséget. Jó őrangyalom válaszolt nekem hozzá való bizalmamra.

Az őrangyalok más, még sokkal kisebb dolgokban is örömmel segítenek nekünk. Csakhogy nincs elég bizalmunk és nem vagyunk eléggé egyszerűek.

Miután most már minden készen van és útitársainkat is ismerjük, felvonhatjuk a horgonyt. Holnap elhagyom Önöket, akkorra befejeztem feladatokat Önöknél. De mielőtt elmennék, meg akarom még mondani, hogy a lelkigyakorlat jót tett nekem: megvigasztalt, megerősített, felbátorított. Voltak új gondolataim, új megfontolásaim s a jó Isten tanácsokat sugallt nekem az Önök számára. Mielőtt befejezném a lelkigyakorlatot, csak egy valamit kérnék Önöktől: ez a vasárnaponkinti kis rekollekció, rövid, összeszedett megismétlés, melyben újra átnézik lelkigyakorlatos jófeltételeiket. Öt perc elég ehhez, de legyenek ebben hűségesek, s akkor ez az egyéves hajóút szerencsésen fog sikerülni. Nincs most már más hátra, mint hogy az utolsó előadásban felmutassak az égi Csillagra, mely minket vezérelni fog.

Tizenötödik előadás: Tengerek csillaga

Most, mikor hajónk már kedvesen ringatózik a hullámokon, úgy tetszik nekünk, hogy könnyen elérjük a kikötőt. De ne ámítsuk magunkat! Minden pillanatban támadhat veszély s nem is egy. Hosszasan beszéltem Önöknek a viharokról, összeütközésekről, zátonyokról és több másról is; mindez nemcsak megakadályozhat az előhaladásban, de még a legszomorúbb hajótörést is okozhatja.

Mindazonáltal nem kell semmit sem félnünk, ha Szent Bernát tanácsát követve szemünket feléje emeljük, kit mint a tengerek Csillagát szoktunk köszönteni: Ave Maris Stella! Hallgassuk meg a szent egyháztanító szavait: „Ti mind, kiket a tenger hullámai himbálnak, nézzétek a Csillagot s hívjátok segítségül Máriát! *Respice Stellam, voca Mariam!* Mindaddig, míg hozzá folyamodtok, nem érhet pusztulás. Az ő védelme alatt hajózva semmitől sem kell félnetek, ha ő megerősít, nem fogtok megintogni, hanem biztosan eljuttok az üdvösség kikötőjébe.”

Tekintetünket emeljük mindig Máriára, erre a csodálatos Szűzre, kiről Szent János írja a Titkos Jelenések könyvében: „És nagy jel tűnik fel az égen: egy asszony, akinek öltözete volt a nap, és lába alatt a hold és fején tizenkét csillagból álló korona.” (Jel 12,1)

Mit jelent a hold Mária lábai alatt? Ez az örökösen váltakozó égitest az emberi dolgok állhatatlanságát jelképezi, a világ léha örömeit, melyeket Mária mindig lábbal taposott, mert csak az igazi javakra, az égi boldogságra gondolt, amely most elárasztja Őt. Igyekezzünk mi is elszakítani szívünket minden apró-cseprő földi dologtól, hiszen ezek képtelenek kielégíteni vágyainkat.

Az ég Királynőjének öltözete a nap. Mily napról van itt szó? Ó, ez maga az istenség, melyet a Szentírás gyakran jelöl „az igazság Napja” névvel. Mária az Atya-Isten leánya, a Fiú-Isten anyja, a Szentlélek-Isten mátkája s így valóban az istenségbe, az ő isteni Fiába öltözött. Mária is úgy szeret, mint Jézus, és úgy is szenvedett, mint Jézus. Mária gondolatai, érzései, ítéletei, szavai, tettei – Jézus gondolatainak, érzéseinek, szavainak, tetteinek a visszatükröződése. – És miként Mária teszi, úgy kell nekünk is magunkra öltöznünk Jézus Krisztust azáltal, hogy érzéseinkben és tetteinkben megvalósítjuk az ő érzéseit és egész életét.

És végül a Szent Szűz tizenkét csillagú koronával ékes. E csillagok az erények, melyeket gyakorolt s a tizenkettős szám azok egyetemességét jelzi. És valóban, Máriában minden erény páratlan fényvel tündökölt. – Mi megcsodáljuk az erények hősi példáit, melyeket benne látunk, de vajon nagylelkű igyekezzel megfeszítjük-e erőinket, hogy nyomdokában haladjunk? A gyermekeknek hasonlítaniok kell édesanyjukhoz: ne tőrjünk tehát, hogy a világiak közt nálunk türelmesebb, tisztább, áhítatosabb, bátrabb, egyszóval szebb erényekkel ékes személyek legyenek.

És most, kedves jó Növéréim: a viszontlátásra! Talán a jövő évben. Találkozunk-e akkor? Ezt egyedül Isten tudja. Mielőtt távoznék, Önöket jó Anyánk karjai közé szeretném vezetni. S így legyen szabad hozzá imádkoznom Önökért. – Az Úr Jézus itt van közelünkben az Oltáriszentségben, talán szent Édesanyja is itt van közöttünk ma este. De mindenesetre meghallgatja szavam az égből. – Hallgass meg tehát, kérlek szépen, én jó Édesanyám! Három nap előtt jöttem ide szeretettel és sok jószándékkal. Te láttad a kedves nővéreket mindennap itt, ebben a kis kápolnában, ebben a kedves kis kápolnában, ahol oly közel vagyunk az Úr Jézushoz, hogy valamiképpen szinte látjuk Őt a tabernákulumban.

Te tudod, hogy mindnyájan mily figyelemmel, tisztelettel és okulással hallgatták az előadásokat; láttad őket a házban, amint csöndben voltak és szent összeszedettségben figyeltek Isten szavára a lélekben. – Te tudod, én jó Anyám, hogy szent Fiadat akartam utánozni, amikor hasonlattal éltem, melynek révén megfontolhattunk annyi sok és a léleknek

oly nagyon hasznos dolgot. – Te tudod azt is, hogy én szeretem őket, szeretem a lelkeket, e szerzetesi közösség az enyém is; s most megújítom ígéretemet, melyet nekik tettem: valahányszor mondom a szentmisében: *Pax Domini sit semper vobiscum*, ez ünnepélyes pillanatban, amikor a kezemben tartom az üdvözítő szent Testét, az lesz a szándékom, hogy békét kérjek e szerzetescsaládnak, mely a tiéd és minden egyes tagjának.

Én jó Anyám, ők a te gyermekeid; gyermekeid a szabályok által és életcéljuk révén. Most én jól ismerem őket és tudom – Te is tudod ezt, én jó Anyám, – mennyi jót tesznek a lelkekben. El kell őket hagynom, de Te rád bízom őket; kérlek, terjeszd ki föléjük oltalmad köpenyét, mindnyájukra, mindenegyésre külön és egész rendjükre. Kérlek, hogy a lelkigyakorlat végén szerezd meg mindenegyresnek közülük a kegyelmet, hogy eljusson az alázatosság harmadik fokára és megmaradjon azon. Te azt mondtad, jó Anyám, Pazzi Szent Magdolnának, aki tőled az alázatosságot kérte, használja fel azt a magyarázatot, melyet Szent Ignác adott ez erényről és három fokáról, mert olyan jól kifejtette ezt a tanítást.

Kérem Tőled, e kedves nővérek mindegyike számára az örök üdvösséget is; kérem, hogy közülük el ne vesszen egy sem és biztos vagyok benne, hogy meghallgatsz. – Kérem, hogy mind nagylelkűek legyenek, hogy mind szentekké legyenek, és hogy különböző fokokban mind tökéletesen megfeleljenek Isten velük való szent terveinek. – Nemcsak azt kérem, hogy ők mind üdvözljenek, de hogy velük együtt családjuk minden tagja is. Sokat kérek, de biztos vagyok, hogy jószágodtól mindent elnyerem. Igen, jussanak el ők mind az égbe és velük együtt mindazok, akik kedvesek nekik!

Én jó Anyám, amikor távozom, Neked ajánlom és Te rád hagyom őket. Vigasztald, bátorítsd, erősítsd és főképp oktasd őket. Hisz Te oly jól ismered Fiad tanítását és oly jól tudod, mit kíván Fiad mindegyiküktől. Vezesd őket a mi isteni Megváltónkhoz, aki maga vezeti őket a mennyei Atyához, akinél majd együtt élvezik az örök boldogságot, melyet munkáikkal és erényeikkel kiérdemelnek. Amen.

A. M. D. G.